Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 231 (15854) | 1981 оной октябриин 7, среда | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй КОНСТИТУЦИ (Үндэһэн хуули)

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ЗАСАГ

Мүнөөдэр — бүгэдэ арадай, социалис демократиин илан мандаханай һайндэр. Манай гүрэнэй шэнэ Конституциин хүсэндэ орожо, оршон мандажа, бэелүүлэгдэжэ эхилһээр тэбхэр дүрбэн жэл гүйсэбэ. Энэ ехэ үдэрые совет арад ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй эршэтэй дэлгэрэжэ байһан гайхамшагта ye сагта байдалда угтажа тэмдэглэжэ байна.

Совет хүнүүд, мүн хэлэн санахан хани нүхэдэй СССР-эй Үндэһэн хуулине хүгжэһэн түгэс социализмын манифест гэжэ зүйтэһөөр ёһороо нэрлэнэ, нэрлэхэеэ эрхэтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, мүнөө ye сагай үзэл суртаалай, теоретическэ ба политическа гүн удхатай энэ документ дотор Совет засагай мүндэлһөөр жара гаран жэлэй турша манай арадай туйлаһан асари ехэ илалтанууд гүнзэгыгөөр харуулагдажа, коммунизм тээшэ дабшалтын түүхэтэ шэнэ шата тодорхойлогдоно гээшэ. Тус Конституци хадаа дэлхэйн социалис байгуулалтын дүршэлэй баялигые улам арьбадхажа, эрхэ сүлөөгэй, демократиин түлөө, бата найдамтай эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэ бухы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэниие улам ехээр зоригжуулан байдаг.

— МАНАЙ КОНСТИТУЦИИН БУХЫ ҮГ ҮЛХАНЬ ҮЗЭЛ ДҮРИМ БҮХЭНИИНЬ АРАД НИИТЫН ТҮҮХЭТЭ ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ ҮҮСХЭЛЫЕ БУХЫ АРГААР ДЭМЖЭХЭ БА ХЭЛБЭРИШЭГҮЙГӨӨР ХҮГЖӨӨХЭ БАЙХА ЗОРИЛГОТОЙ ЮМ, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн байха юм. — ХҮГЖЭЛТЭ ТҮГЭС СОЦИАЛИЗМЫН ЭРХЭ БАЙДАЛДА СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИИН ЭКОНОМИЧЕСКА БААЗАНЬ ҮРГЭДӨӨ, ЭРХЭНҮҮДЫНЬ БОЛОТО БАЙДАЛААР ГҮНЗЭГЫ УЛХААР ДҮҮРЭЖЭ, ЭДЭ ЭРХЭНҮҮДЭЙНЬ ЛАБ ХАНГАГДАЛГАНЬ БАТА НАЙДАМТАЙ БОЛОО. СССР-эй ШЭНЭ ҮНДЭҺЭН ХУУЛИИЕ УРДАНАЙ КОНСТИТУЦИТАЙ ЖЭШЭҺЭН ХҮН БҮХЭН ТЭРЭЭН ДОТОР СОВЕТ ХҮНЭЙ ЭРХЭНҮҮД БОЛОН СУДООНҮҮДЭЙ ХЭМЖЭЭНҮҮДТЭ ШАНАРАЙ ТАЛААР ХУБИЛАЛТАНУУДАЙ ОРУУЛАГДАҺАНДА ЭТИГЭХЭЛ, — гээд саашань онсолон тэмдэглэһэн.

Үнэхөөрөө, социалис ниитын харилсаануудай хүгжэлтэ хүмүүжэлэй хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин холбоон, нангинууд болон үндэһэтэнэй хани барисаан улам бэхижэбэ. Тиигэжэ хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — СОВЕТ АРАД бурилдэн бии болоо, совет гүрэн БҮГЭДЭ АРАДАЙ ГҮРЭН боложо хүгжэбэ. «СССР-тэ БУХЫ ЗАСАГЫЕ АРАД ЗОН БАРИЖА БАЙДАГ. АРАД ЗОН ГҮРЭНЭЙ ЗАСАГЫЕ СССР-эй ПОЛИТИЧЕСКА ҮНДЭҺЭ БОЛОНО АРАДАЙ ДЕПУТАТУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ДАМЖУУЛАН БЭЕЛҮҮЛДЭГ» гэжэ манай шэнэ Конституцида хэлэгдэнэ. Энэ тодо һонор тодорхойлолто Октябриин революциин эхи абаһан бүгэдэ арадай социалис засаг түрын үргэлжэлэл мүн. Мүнөө бухы шатын Совет дэ 2,3 миллион хүн һунгагданхай. Тэдэнэй 70 шахуу хубинь хүдэлмэришэд ба колхозникууд болоно. Советүүдэй хүтэлбэрилдэ мүнөө найн дурааран 30 гаран миллион эдэбхитэд туһалдаг.

Бүүлэй жэлнүүдтэ манай республикада нютагай Советүүдэй үүргэ ба хариуусалга улам дээшэлээ. Республикынмнай Верховно Советдэ 170, нютагай Советдэ 9504 депутат һунгагдаа. Эдэнэрэй олонхиинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллажа байдаг хүдэлмэришэд, таряашад болон арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд болоно. Жэшээнь, гансахан хүдөө ажахыда мүнөө үедэ аяар 3606 депутат хүдэлжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Тобшолон хэлэхэдэ, арадайнгаа ажахые хүгжөөжэ, арад зонойнгоо ажабайдалые бүрн баян дэлгэр болгохо хэрэгтэ депутадуудай үүргэ тон ехэ. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлээр, үнэн сэхэ оролдолгоор Советүүдэй сесси дээрэ ажахын, соёл гэгээрэлэй, хүн зоной ажабайдалай шухала шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, холын харааатай хэмжээнүүд ябуулагданхай.

Тиихэдэ Советүүдэй сагай үргэлжэ комиссинүүд арад зоной дунда гоёр ажал ябуулдаг. Гүрэнэй хүтэлбэриин талаар ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Тэдэ комиссинүүд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ эдэбхитэд олоор хабаадуулна. Тодорхойлоходо, манай республикын нютагай Советүүдтэ 10 мянга гаран эдэбхитэдтэй юм. Мүнөө Советүүд ниитын ажал ябуулгада һуралса олон миллион хүнүүдэй бодото һургуули болонхой. Тиимэһээ энэ һургуулиин үргэлжээр хэрэгжүүлэгдэхэ хүсэлтэй партии ба правительствын зүгһөө гү үрдэлгэ анхарал эндэ эхэ хандуулагдажа байдагынь аргагүй. Советүүдэй ажал ябуулгые сашашадаа эдэбхижүүлхэ тушаа партиин XXVI съезд үшөө дахин шанга эрилтэ табиба.

Совет Конституци — ленинскэ нанһәнальна политикын бодото бэелэлэй, тэрэнэй амжалта болон түйлалтануудай эли тодо гэршэ мүн. Манай гүрэн тэгшэ эрхэтэ, бүрин сүлөөтэ 15 социалис республикынгаа холбоон болоно, булта хүгжэлтэ түгэс промышленностьтэй, социалис хүдөө ажахытай, һайн соёл ба соёл культуратай болонхой. Засагаа эдлэһэн, хуби заяагаа гартаа барьһан арадай хүсэн барагдашагүй, зоригтой тэмсэлэй хэрэгын урагшатай. Иимэл хада совет хүнүүд түйлаһан амжалтаараа омогорхо, олоһоноо хандагагүй, һанаха юумэнь — урагшаа, зорихо хэрэгынь — урдаа.

Мүнөөшье Совет Конституцин һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, манай арад сэдьхэлээ хананшод һүүнэ бэшэ — шиидхэжэ, бүтээжэ хэрэгтэ хамаг һанаанииень зорюулжа байхал. Арад зоной, тэрэ тоодо буряад арадай эрхэ сүлөө ажабайдалай, засагай баталгаа, Энэнь совет засагай, социалис демократиин гайхамшагай аша үрэ мүн. Иимэ арад түмэн Коммунис партиингаа ударидалгаар урагшаа дабшажа, улам ехэ амжалтануудые түйлахалаа дабтай.

Республикымнай ажалай үдэр

ТАРГАНИИНЬ — АДУУЛГАҺАА

Манай мал шахан таргалуулгын фермэдэ нэгэ доро 800 үхэр байлгагдадаг юм. Эдэмнай гол түлэб түргэн томо болгогдохо эрэ бурууднуд, шахан таргалуулагдаха хашарагууд, голодоһондо гаргагдаһан үнеэд суглуулагдана.

Иигэжэ үхэрнүүдые нэгэ газарта олоор байлгажа харууһалха, эдеэлүүлхэдэ алишье талаараа ашагтай гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй дүн харуулна. Нэгэдэхеэр, малшадай ажалые хүтэлбэрилэн эмхидхэхэдэ, бухы хэрэгтэй юумэнээр хангахадашье таатай боложо үгэнэ. Хоердохёор, малда үбһэ тэжээл зөөжэ үгэхэ, буйлуулха, хобто кормушка сооһь хубаарилан үгэхэ хүдэлмэриие оньһожоруулжа, малшадые үсөөрүүлхэ арга олгоно. Эсэстээ үбһэ тэжээлэй үригдэхэ, хоролтодо орохо ушар усадхагдана.

Тиигэжэ бухы дээрээ үйлэдбэриин үрэ дүн дээшэлнэ гэжэ хэлэхээр. Жэшээнь, энэ жэлэй юһэн һарада фермэ түсэбэйнгөө ёһоор шахамалнуудай шэгнүүрые 445 центнер нэмээхэ аад, тэрэнээ 800 үлүүтэй центнер болгоо.

Фермэдэмнай бухы мал дүрбэн гүүртэ болгогдожо, томо, жэжээрээ илгагданхай. Тусхайлбал, хоёр гүүртэдэ томохон болоһон хашарагууд, нүтөө хоёр гүүртэдэнь үсхэбэридэ табигдаха эмэ хашараг, гунжад, зургаа һараһаа дээшэ болоһон эрэ тугалнууд харууһалагдадаг юм. Гүүртэ бүхэндэ 3—4 хүн хүдэлнэ.

Үнгэрэгшэ зундаа жэжэ тугалнууд һаа бэшэ малнай шуу холын бэлшээринүүдтэ гаргагдажа зуһаа. Жэшээнь, Лихоманово, Шулуута, Дунталиг гэжэ газарнуудай һайн ногоотой бэлшээридэ эдэ мал эдеэлүүлэгдээ. Эндэ үхэрнүүд хорёодо оруулагданхай түхэреэн сүүдхэдэ шуулагдадаг байгаа. Бэлшээринүүд дээрэ түрүүн малшадай байха һайн гэр байра түхеэрэгдэһэн, малдань дабһан, талха тарьяанай зүйл хүсэд хүрэхөөр абаашагдаһан байна. Мал һара бүхэндэ түүбэрилэн шэгнэгдэжэ байгаа.

Зунай һарануудта Семен Александрович Шелковниковой даадаг гүүртын малшад илангаяа һайн үрэ дүн туйлаа. Ахалагша малшан хажуудаа М. Н. Прокушев, М. Н. Шелковников гэгшэдтэй хамта 268 хашарагуудые бэлшээн таргалуулхадаа, июнь, июль, август һарада тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 1005—1150 граммаар нэмээгээ. Мүнөө тэдэ малынь мяханда тушаагдахаар бэлдэгдэжэ, һайнаар эдеэлүүлэгдэн шахагдана. Июлиин эхеэр шэгнэхэдэ, тус тустаа 335 килограмм татаһан һаа, мүнөө сентябриин һүүл багта олонхинь 380 — 390 килограмм шэгнүүртэй болоно байнхай. Үниинэй малшан Николай Белокопытов хажуудаа П. Л. Тугутуров, М. Т. Игнатьев гэгшэдтэй 183 толгой бурууднуудые һайнаар бэлшээжэ, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 950—1000 граммаар нэмээбэ. Гурбадахи гүүртэдэ 254 эмэ хашараг, гунжадые ахалагша малшан Илья Гусев түрүүтэй 4 хүн харууһалдаг. Эдэнэр баһал малай шэгнүүр нэмээхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Бэеэ хүсэһэн томо гунжадаа ороондо оруулаа.

Зургаан һараһаа дээшэ болоһон эрэ тугалнуудые харууһалдаг малшад Е. Л. Ожигова, Е. Н. Пелипенко гэгшэд тус тустаа 37 — 38 тугал даажа абаад, һайн ногоотой тээлниг соо бэлшээжэ, тэжээл эдюулжэ, зунай һаранудта тугал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ килограммһаа дээшэ нэмээгээ юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермын малшад үхэрнүүдээ тарьянай, силосэй ургамалнуудай һүүрида, сабшалангай хэнзэдэ үглөөгүүр эртэнһээ үдэшэ орой болотор адуулхаһаа гадна, иигээд мяханда тушааха малдаа талха тарян, буйлууһан һолоомо, сенаж эдюулхэнь.

Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай үүсхэл урлаа һайшаан дэмжэжэ, манай гүүртынхид намарай сагта үхэрнүүдээ үшөөл һайса таргалуулха, мяхажуулха, үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэхэ гэһэн эрмэлзэлтэй хүдэлнэ.

В. РОСТОВ.
Баргажанай районой Шитханай совхозой мал шахалгын гүүртые даагша.

Манай корреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан энэ зураг дээрэ барилгын материалнуудай Загарайн управлениин дүрбэдэхи разрядай токарь Борис Иванович Кузнецовые харанат. Гушаад шахуу жэлэй туршада токарёор хүдэлхэ зуураа, элдэб түхэлэй станогуудые табан хүргэндаал мэдэхэ, тэдээн дээрэ ямаршье ажал бүтээхэ шадабаритай болоһон хүн юм. Гадна өөрынгөө мэргэжэлдэ хэдэн арбаад залуу хүбүүдые һургаһан байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо Борис Иванович эршэмтэйгээр ажаллажа, халаан бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиин хубиингаа табан жэлэй даабарине дүрбэн жэл хахад соо бэелүүлхэ зорилго урдаа табинхай юм. Ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Кузнецов Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр нэгэтэ бэшэ шагнагдаа.

ОМОЛИИН ҺҮРЭГ ОЛОШОРНО

Большереченскын загаһа үсхэбэрилдэг заводто шэнэ баазын туршалга гурбадахи жэлээ хэгдэжэ байна. Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй энэ предприятиин коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ омолиин 900 миллион түрһэ инкубацида табла һэн. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ Байгал далайн омолиин һүрэгтэ эндэһээ 681 миллион жараахай табигдаа.

Мүнөө заводой хүдэлмэришэд Култушная, Абрамиха, Большая гэжэ горхонуудһаа түрһэтэй омолинуудые бариһа. Инкубацида түрһэнүүдые табиха шэнэ хаһа эхилжэ байнхай.

Загаһа үсхэбэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. Гүрэнэй түсэбөөр тэдэнэр 810 миллион түрһэ инкубацилха ёһотой һэн. Теэд шэнэ даабари үгтэжэ, үшөө 410 миллион түрһэ табиха болоо.

Энэ үндэр даабариие дүүргэхын түлөө заводой түрүү хүдэлмэришэд Мария Михайловна Антонова, Мария Егоровна Буркова, Александра Ефимовна Антонова болон бусад хүдэлмэришэд оролдожо байнхай.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

Тоннель малтагдаа!

381 метр утатай Мысовойн түрүүшын тоннелиин малтагдажа, дүүрэһэн тухай баяртай мэдээсэл сахилгаан түргэн тараба. Сентябриин 24-дэ хайр шорой шэрэдэг самосвалнууд һүүлшынгээ рейснүүдые хэбэ. Энэ объектдэ эгсэ гурба һарын саада тээ — июниин 23-да түрүүшын тэһэлэлгэ хэгдэһэн юм.

Байгаалиин болон геологическа айхабтар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда хүдэлжэ, Р. Махмудовай бригада горитойхон амжалта туйлаа. Баруун порталай эхиндэ гранит шэнги хатуу хүһэг шулуу сүмэлэн, проходчигууд шэн зоригтойгоор, ёһотойл баатаршалга гарган ажаллажа, тоннелиин хана бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэридэ эхи татаба. Бригадын гэшүүд — аха дүүнэр М. ба И. Бранцууд, Ю. Мартын, В. Емельянов, П. Блинков, А. Пахомов, В. Васин болон бусадай ажалые тэмдэглэмээр.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРНО

Түрэл коммунис партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, ажалай шанар һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөөн Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллективтэ үдэр бүри үргэдэнэ. Энэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунистнууд дабшаһаар.

Дүршэлтэй бэрхэ ажалшад, коммунистнууд А. В. Золотухина, В. А. Степанова гэгшэдэй гаргаһан «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарине В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо» гэһэн үүсхэл үргэнөөр дэлгэрээ һэн. Энэ үүсхэлые бүд нэхэлгын үйлэдбэриин 82 хүдэлмэришэд гэхэ гү, али бүхы хүдэлмэришэдэй 40 процент халуунаар дэмжэһэн байна. Мүн залуу коммунист А. Е. Клементьева «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарине СССР-эй Конституциин үдэртэ» гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Тэрэнэй уряа-үүсхэлые 24 хүдэлмэришэд дэмжэбэ. Тиихэдэ 40 хүн Агуу Октябриин 64 жэлэй ой болотор жэлэйнгээ даабарине дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ үндэр үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ норматив үлүү олон станок дээрэ ажаллаха хүдэлмэришэдэй тоо ехээр үргэдэнэ. Манай комбинадта 126 хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо нооһо һамнадаг аппарадуудай 36 оператор, 90 нэхэгшэд олон станок дээрэ хүдэлжэ эхилһэн байха. Энэ хүдэлөөе эгээл түрүүлэн коммунистнууд В. И. Гаврилова, А. В. Золотухина, В. А. Степанова, М. Г. Фетисов гэгшэд эхилээ бэлэй. Тэдэнэй үнэтэ үүсхэл комбинадай залуушуул халуунаар дэмжээ.

Ажалай үндэр үрэ дүн туйлахын түлөө мүрысөөн улам эршэдэһээр. Энэ мүрысөөнэй долгин соогуур эрхим амжалтануудшье туйлагдана. Тиигэжэ коммунист А. В. Золотухина, залуу хүдэлмэришэд Т. Шестакова, А. Гуслякова, Н. Овчинникова, залуу коммунист А. Клементьева, операторнууд А. Шадурская, М. Козлова болон бусад хамта 20 гаран хүн жэлэйнгээ даабарине юһэн һара соо сүм дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Манай корр.

ТАСС

ШЭНЭ ҺОНИН

ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай заншалта, гушадахи һара арадай Монголдо эхилбэ. Агууехэ Октябриин 64 жэлэй ойдо, РСФСР-эй болон Монголой хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ һара ороной ажабайдалда шухала үйлэ хэрэг, аха дүү хоёр ороной арадуудай хани барисаанай ёһотойл һайндэр болохо байна.

Һарые нээлгэдэ зорюулагдаһан баярай суглаан октябриин 5-да МНР-эй ниислэл хотодо болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, парти болон Монголой правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, һарада, мүн Россин Федерациин Монгол орондо эхилһэн соёлой үдэрнүүдтэ хабаадахаяа ерэһэн РСФСР-эй олониитын делегаци тэрээндэ хабаадалсаба.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Б. Дэжид суглаан дээрэ элидхэл хэхэдээ, энэ жэлэй сэн баярай һара юугээрээ гайхамшаг бэ гэхэдэ, тэрэ КПСС-эй XXVI съездын, МНРП-гэй XVIII съездын жэлдэ, МНРП-гэй болон Монголой Арадай революциин 60 жэлэй ойн жэлдэ боложо байна гээд тэмдэглээ.

Монгол-совет хани барисаанай, харилсаа холбооной хүсөөр лэ МНРП-гэй хүтэлбэри доро монгол арад капитализмые алгасан гараад, түүхэтэ богонихон болзор соо феодализмһаа социализмда орожо, социалис байгуулалтын программна зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Совет ороной хани барисаатай байлга МНР-эй бэеэ дааһан байдалые найдамтайгаар хангаха, тэрэнэй социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын шухала нүхэсэл болоно.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ДУУШАН

Олонациональна совет литературын гайхамшагта мастернуудай дунда Таджикистанай арадай поэт, Ленинскэ шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой Мирзо Турсун-Заде хүндэтэ һуури эзэлдэг юм. Тэрэнэй түрэһөөр 70 наһанайнь ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо октябриин 2-то болобо.

Суглаае нээһэн РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь А. Софронов коммунизмын илан мандаха, арадуудай хоорондо амгалан байдал ба хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ бухы талаан бэлигээ зорюулһан уран зохёолшын бүтээлнүүд совет соёлой алтан жасада ороо гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Таджикистанай Компартиин ЦК-гай секретарь Г. Б. Бобосадыкова поэт тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Таджикистанай болон Москвагай искусствын мастернуудай хабаадалгатай ехэ концерт табигдаа.

Баярай суглаанда КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, КПСС-эй ЦК-гай Соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, соёлой ба эрдэм наукын ажал ябуулагшэд, олониитын түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

(ТАСС).

НАМАРАЙ ҮДЭР ҮНЭТЭЙ

БЕЛГОРОД. Шебекинскэ районой ажахынууд 13 мянган гектарай бүхы талмай дээрэһээ саахарай свеклые богони болзор соо — оройдоол гурбан неделиин туршада — хуряажа дүүргэбэ.

Нютагай колхоз, совхозуудай оньһон техникээр улам һайнаар хангагдажа байһан дээрэһээ энэ амжалта туйлагдаа. Свекло хуряалгын бүтээсэ ехэтэй 133 комбайн, мүн свекло ашаалдаг хүсэтэ түхеэрэлгэнүүд, бусад олон транспортна хэрэгсэлнүүд эдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Бухы техникэ ипатовайхидай аргаар хүдэлдэг хуряалга-зөөлгын 30 томо ехэ комплексдо бүридүүлэгдэнхэй.

Область дотор бухы шахуу плантацинууд дээрэһээ саахарай свекло малтагдаба.

КРАСНОДАР. Кубань мүрэнэй һаба һудалнуудта тарилгдаһан барайгар хуряаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. Олохон ажахынууд хэдэхэн үдэрэй турша соо ургасаяа хадажа абаба.

Хизаарта таригдаһан талмайн хахад хубиһаа барайгар хадагдажа сохигдоо. Зарим бригаданууд болон отделенинүүдтэ гектар бүриһөө 70 центнер хүрэтэр сагаан ороо һон абтана.

ВИЛЬНЮС. Литвагай колхоз, совхозууд намарай паар хахалха хүдэлмэреэ эршэмтэйгээр ябуулна. Тусхай шэглэлтэй 1500 звено хүдэлнэ. Хараалагдаһан талмайн хахадһаа үлүү хубинь хахалагдаа.

Трактор, машинануудаа ехэ бүлэгөөр хэрэглэһэнэй, агрегадуудые оньһон техникээр һайса хангаһанай ашаар амжалта туйлагдана. Республикын олон районуудта ажахынууд хоорондын хахалалгын отрядууд хоёр халаанаар хүдэлнэ.

Литвагай механизаторнууд намарай паар хахалха хүдэлмэреэ октябрь һарын һүүл багта дүүргэхые хараална.

ТУЛА. Хуряалга-зөөлгын оньһожоруулагдамал отрядууд хадаа энэ жэлдэ Тульска областиин хартаабхын полинууд дээрэхи габшагай ажалай онсо шэнжэнь болоно. Ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлдэг Узловско районой хартаабхашад ургаса хуряаха хүдэлмэреэ эршэмтэйгээр ябуулна. Арсеньевскэ, Шекинскэ районуудай хартаабхашад полинуудайнгаа хахад хубиһаа ургаса хуряажа абаба.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Е. Е. ТАРМАХАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Олон жэлэй туршада багшын эрдэмэй ажал ябуулгые аша үрэтэйгөөр ябуулһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшын институдай СССР-эй түүхын кафедрые даагша түүхын эрдэмэй доктор, профессор Тармаханов Ефрем Егоровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. КОЗУЛИНА.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябриин 1.

УНШАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

Үе-үе болоод лэ «Правда» газетын хүдэлмэрилэгшэд бүхы орон соогуураа ябажа, уншагшадтайгаа һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэдэг һайн һайхан заншалтай юм. Уржадэр нимэ уулзалга манай Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй хүдэлмэришэдтэй болобо.

Энэ уулзалгые тус нэгэдэлэй парткомой секретарь Н. М. Кирдеев нээжэ, бүхы суглараг шадай зүгһөө айлшадаа хани халуунаар амаршалба. Удаань тэрэ «Правда» газетын редколлегиин гэшүүн, редакциин бэшэгүүдэй таһагай редактор В. Г. Гришиндэ үгэ үгэбэ.

— Иимэ уулзалганууд бидэндэ тон ехэ туһатай байдаг. Газетэеэ бүри һонирхолтой, уншасатай болгоходомнай туһална. Бидэ газетэеэ бүтээхэдээ, иимэнүүд уулзалганууд дээрэ уншагшадайнгаа хэлэһэн һанамжа, дурадхалнуудые хараада абахаяа оролдодог гээшэбди. Юрэдөө, иимэ уулзалганууд бидэндэ элдэб һайн һайхан бодол түрүүлдэг, баяжуулдаг байна,— гээд В. Г. Гришин үгэеэ эхилбэ.

Саашадаа тэрэ газетынгээ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр тоггожо хөөрөө. Өөрынгөө таһаг тухай хэлэхэдээ, «Правдын» редакцида үдэр бүри мянга гаран бэшэгүүдэй ошожо байдагые тэмдэглээ.

Удаань газетын уласхоорондын асуудалаар харюусалгата секретариин орлогшо В. Г. Озеров өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд, хари гүрэнөөр ябаһан, тэндэхи юрын хүнүүдтэй уулзаһан тухайгаа хөөрэжэ суглараг шадые ехэтэ һонирхуулаа.

Уншагшадай зүгһөө инженер Т. И. Краснова, СССР-эй Верховно Соведэй депутат М-Ж. Д. Черниннов гэгшэд үгэ хэлэжэ, «Правда» газетын хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргөөд, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудаа хэлээ.

Энэ уулзалгада Улаан-Үдын горкомой, райкомуудай секретарьнар, республикын газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнар хабаадаба.

М. САНДАНОВ.
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Гришин үгэ хэлэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

САШАДАНЬ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА

Партиин Загарайн райкомой V пленум боложо, „КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхэ талаар партиин райкомой эмхидхэлэй - политическэ хүдэлмэриин хэмжээ ябуулганууд болон КПСС-эй XXVI съездын эрилтын ёһоор үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ" тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Пленум дээрэ элидхэл хэһэн партиин райкомой секретарь В. Б. Прокопьев, мүн үгэ хэлэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые ажалшад хүсэ шадалаа гамнангүй, шударгы һайнаар хүдэлжэ байһые тэмдэглэбэ. Районой мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө оной гурбан кварталай даабари үлүүлэн дүүргэбэ. Тиихэдэ районой томо промышленна предприятинууд болохо «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй завод, Хандагатайн леспромхоз, Элэнгийн автомобилэ заһабаридаг завод, карьероуправлени, Үнэгэтэйн плодоовощной завод байгша оноһоо найман һарын түсэб сүм дүүргэбэ. Ганса август һарада Хандагатайн леспромхоз һарын түсэбһөө гадуур 775 мянган түхэригэй продукци худалдаһан байна. Тиихэдэ Шэнэ-Бэрээнэйхид миллион түхэригэй продукци түсэбһөө үлүү үйлэдбэрилэн гаргаһан байха юм. Иигэжэ район дотор энэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ байна.

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин БелАЗ машинануудай жолоошодой бригадир партиин райкомой гэшүүн, КПСС-эй XXVI съездын делегат П. И. Безыкин гансашье район соогоо бэшэ, харин республика дотороо социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан байна. Тэрэ арбан нэгэдэхи табан жэл соо зургаан жэлэй даабари дүүргэхээр зорижон шиидэһэн юм. Энэ үүсхэлынь үргэнөөр дэмжэгдэжэ, хоёр мянга гаран хүдэлмэришэн энэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, 90 хүн табан жэлэйнгээ түсэб В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо бэелүүлхэ гэһэн социалис үүргэнүүдые абаад, шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Эдэнэймнай үгэ бэтэ дав. Жэшээлхэдэ, Шэнэ-Бэрээнэй заводой хүдэлмэришэд О. Г. Онохоев, В. К. Фролова, Онохойн модоной комбинадай С. В. Захаровай бригада, Шулутайн леспромхозой Ф. И. Шитикэй модо зөөдэг машинын экипаж, [illegible] бригада 1982 оной тоосоогоор ажаллажа байхзай.

Тэрэшэлэн пленум дээрэ социалис мүрысөөн эмхидхэхэ талаар үшөө олон дутуу дундануудые тэмдэглэгдээ. «Ниитын ашаг» малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар малшадай дундахи социалис мүрысөөн [illegible] гэжэ манай эрилтэ. Районой [illegible] рэмжэтэ колхоздо социалис мүрысөөн хайша хэрэгээ эмхидхэгдэхэ гээд хэлэгдээ. Имэ ушар мүнөөшье Тайгсын «Дружба» совхоздо, Горхоной ой модоной пунктда, бэшэшье предприятинуудай парторганизацинуудта үзэгдэнэ.

Ажалшадай эдэбхи, үүсхэл үзэл сурталай хүдэлмэриһөө ихэхэн дулдыдаха байна. Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд үзэл сурталай хүдэлмэриин партиин талаһаань хүтэлбэрилгын дүй дүршэлынь нилээд нэмэгдэһэн тухай тэмдэглэжэ зүүрээ, тэдэниие үшөө олон талаһаань улам нарижуулан һайжаруулха тухай тон хэлэһэн байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин гол үндэһэниинь гэхэдэ, марксистско-ленинскэ үзэл бодол болоно. Энэ хадаа политическэ, экономическэ болон коммунис ажалай хүмүүжүүлгэ. [illegible] КПСС-эй ЦК-гай документнүүд соо зэрэг хэрэглэгдэхэ [illegible].

Үнгэрһэн һургалтын жэлдэ районой дотор партиина һургалсалай 150, комсомолой 48 һургуули үйлэдэһэн байна. Тиихэдэ экономическэ болон коммунис ажалай 215 һургуули хүдэлжэ гараа. Эдэ һургуулинуудта 9.6 мянган хүн һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлээ.

Һуралсал эмхидхэхэ талаар Онохойн модоной комбинадай парткомой хүдэлмэри һайшаагдаһан (парткомой секретарь С. П. Кушнарев). Тиихэдэ Шэнэ-Бэрээнэй заводой партиин организацинуудта политическэ һуралсалайнгаа удха шанарые улам һайжаруулхада [illegible] бүлүгдагажа байдаг. Эндэ пропагандист И. П. Ложкиной хүдэлмэри тон ехэ.

Гэхэтэй хамта марксистско-ленинскэ һуралсал эмхидхэхэ талаар горитой дутагдалнууд ушарна. Энэ хадаа «Гигант» колхоздо, «Госкомсельхозтехника» нэгэдэлдэ, «Дружба» совхоздо хабаатай. Имэ дутагдалнууд пропагандистнарай өөһэдынгөө үүргэнүүдтэ харюусалгагүйгөөр хандадагһаа үлэжэлэн гарана. Жэшээлхэдэ, леспромхозой директор А. Г. Фролов, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин фермые даагша В. П. Афанасьев болон бусад энэ харюусалгатай хэрэгтэ хайша хэрэгээ хандадаг байна. Мүн партиин райкомой пропаганда болон агитациин таһаг һуралсал эмхидхэхэ хэрэг хинэлтэ дороо абажа, шанга эрилтэ табижа шадаагүй байһаар.

Үзэл сурталай хүдэлмэридэ аман үгын пропаганда ехэ һүүри эзэлнэ. Мүнөө район дотор 600 агитатор, 360 политинформатор тоологдоно. Тэдэнэй дундаһаа олонхинь коммунистнууд болон комсомолшууд юм. «Татарский ключ» карьероуправлениин В. П. Гнатюгай хүтэлбэрилдэг агитбригадын дүй дүршэл анхарал татамаар. Тэдэнэр парт. бюрогой баталһан түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэриеэ ябуулдаг байна юм. Шэнэ, түрүү олон арга хэрэглэн, социалис мүрысөөн эмхидхэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулна. Агитаторнууд өөһэдөө хүн зондоо хүндэтэй, бодото ажалай жэшээ харуулдаг зон. Экскаваторщигуудай бригадир Б. П. Ярош, үрэмдэгшэдэй бригадир П. И. Будников болон бусад ходо доо социалис мүрысөөнэй мандалда дабшажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллана. Гэбэшье аман үгын пропаганда өөрынгөө зорилгодо үшөөл хүрэнэгүй. Энэ хүдэлмэри эли тодо гурмитэй үшөө болоогүй байна юм. Зарим лекцинүүд бодото, үйлэдбэридэ хабаатай ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр хэгдэнэ. Тиимэһээ шагнагшадай һонирхол татанагүй.

Һүүлэй үедэ политүдэрнүүд ехээр эрхэтэй болоо. Имэ үдэрнүүдэ партиина, советскэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадтай холбоо барисаае ехэ нягта болгоно. Аман үгын пропагандада һааргүй дутагдалнууд хүтэлбэрилэгшэд ажалшадтай хөөрэлдэхэ, тэдэнэй асуудалнуудта харюусадаг, һанамжа, бодолнуудтай танилсадаг.

Мүнөө политическэ-хүмүүжүүлгын үшөө нэгэ оноһ арга болохо үзэл сурталай пленер-конууд үнгэргэгдэжэ эхилэл. Энээниие саашадань гүримшүүлхэ гэжэ районой партийн организацинуудай гол зорилго болоно. Юуб гэхэдэ, энэ хэрэг хүмүүжүүлгын ехэ удха шанартай. Үзэл сурталай хүдэлмэри мүнөө үедэ арадай депутадуудай Советүүдэй, проф. союзэй болон комсомолой организацинуудтай нягта холбоотойгоор ябуулагдаха ёһотой. Эдэ асуудалнууд комплексноор шиидхэгдэхэ, бэелүүлхэдэ тус хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлхэ ёһотой бшуу.

Үзэл сурталай хүдэлмэри бүхы талаһаань хаража, зүбшэжэ үзөөд, партиин райком тэрэниие нарижуулан һайжаруулха талаар дэлгэрэнгы тогтоол батлан абаа.

Д. САМБУЕВ.
Манай штатнабэшэ корр.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХҮСЭЕЭ НЭГЭДЭБЭЛ — ХҮДЭЛМЭРИШЬЕ БҮТЭХЭ

Барилгын асуудалда КПСС-эй XXVI съездын, партиин программа, бусад документнүүд соо онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Энэ хадаа коммунис обществын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, совет арадай һуудал байдал һайжаруулха, экономическа асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ гол шухала һалбари болонхой бшуу.

Научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхалга хадаа имагтал капитальна барилгые нарижуулан һайжаруулгаһаа, тэрэнэй экономическа ашаг үрые дээшэлүүлгэһээ дулдыдаха байһаниинь элитэ. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй барилгашадай горитойхон хубитаяа оруулха байһаниинь дамжаггүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй барилгашад ехэ юумэ бүтээнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнэй хажуугаар хүдөө нютагуудай барилгын техническэ болон эмхидхэлэй хэмжээн нилээд дээшэлээ. Жэл ерэхэ бүри барилгада түмэр-бетонсор бүтээгдэһэн хэрэгсэлнүүдэй үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһониинь ехэл һайшаамаар. Арба гаран жэлэй саада тээ хүдөөгэй барилгашад ажалаа имагтал бар хүсөөрөө бүтээдэг һаа, мүнөө барилгын индустри нилээд хүгжөө, элдэб янзын оньһон техникэ олошороо, бэрхэ, үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудшье урган гараа.

Эдэ бүгэдын сугларан хамтарһанай ашаар Бэшүүрэй 102-дохи ПМК-гай болон «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй туршада район соогоо 11,37 миллион түхэригэй барилга бүтээһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа тон томонуудыень нэрлэбэл, районой түбтэ бодхоогдоһон 52 һууритай, зосоогоо столовотой гостиницын гурбан дабхар байшан, 420 хүнэй һууха кинотеатр, 280 һууритай үхибүүдэй сад-ясли, Бодонгуудай совхоздо — 250 һууритай клуб, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо — 200 хүнэй багтаха клуб. Бэшүүрэй совхоздо — 120 һууритай һургуулиин интернат, Охин-Булагай совхоздо 624 һурагшадай дунда һургуули, Елаанай совхоздо 320 һурагшадай багтаамжатай һургуули, жэл соо 850 тонно мяха үйлэдбэрилжэ шадаха хүсэтэй шубуунай фабрика болон үйлэдбэриин бусад объектнүүд болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо хоёр ПМК-гай, мүн ажахынуудай барилгашадай хүсөөр үйлэдбэриин, социально-ажаһуудалай объектнүүд, ажалшадай гэр байрануудые барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Жэшээлэн хэлэхэ болоо һаа. «Сибирь» совхоздо тугалай комплекс, Бэшүүр тосхондо 24 мянган толгой малай багтаамжатай гахайн комплекс, «Новосретенский» совхоздо 350 толгой эбэртэ бодо малай фермэ, Бага-Куналей һууринда 784 һууритай, Новосретенск тосхондо 464 һууритай дунда һургуулинууд, районой түбтэ арадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй дүрбэн дабхар байшан гэхэ мэтэ бусад объектнүүдэй барилга эхилэнхэй. Иимэ ехэ хэмжээнэй ажал эрхилжэ байһамнай ехэл һайшаамаар гээшэ. Теэд манда дайралдадаг дутуу дундануудые тоолохо болоо һаа, бидэ тиимэшье эршэмтэйгээр, бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлэн хүдэлнэбди гэхын аргагүй.

Энээндэ олон шалтагаан бии ааб даа. Хангалтагүй ажалаа сагааруулхын, хүнэй «хүзүүн» дээрэ тохохо һэдэлгэ гаргаһанай хэрэггүй. Тиибэ яабашье манай «үбшэн» газар гэхэ гү, али мүнөөдэрэй тон шухала асуудал хадаа кадрнуудай асуудал болоно. Манай 102-дохи ПМК кадрнуудаар оройдоол 75 процент хангагданхай. Энээнһээ дулдыдан, түсэбтэ даабаринишье дүүргэлтэ хангалтагүй байна гээшэ. Хоёрдохи манай ехэ дутагдал гэхэдэ, ажалай эмхидхэл муу, барилгын материалнуудай хаһа саг соогоо асарагдадаггүй ушарһаа ажалшад ехэ сагаа хии гээнэ, оньһон техникэ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана.

Бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ шадангүй, барилгада табигдаһан мүнгэ зөөри гүйсэд хэрэглээгүй дээрэһээ гэгдэлдэ ороһоноо мэдэрнэбди. Гэбэшье мүнөө үеын барилга хадаа үшөө нэгэ шухала эрилтэ табина — барилга бүтээгшэд ба захигшад хоорондоо нягта холбоотой байха ёһотой. Заримдаа үгэеэ ойлголсодоггүй ушарһаа барилга унжагайруулагдана, саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаггүй байха юм. Захил хэдэг эмхи зургаанууд — Хүдөө ажахын министерствын капитальна барилгын таһаг болон республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Капитальна барилгын управлени барилгашадай эрилтэнүүдые гүйсэд хангахын тула бодото хэмжээ абадаггүй байна бшуу.

Мүн тиихэдэ ашаглалгада тушаагдахаяа байһан объектнүүдые хубилгаха ушарнууд дайралдажа, үйлэдбэриин технологи хазагайруулагдаһаа гадна, түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ ябадал тохёолдог. Энээниие гэршэлһэн жэшээнүүдые дурдаһууб. «Сибирь» совхозой тугалай комплекс, Бэшүүр тосхоной гахайн комплекс, «Новосретенский» совхозой эбэртэ бодо малай фермэ гэхэ мэтэ объектнүүдэй проектдэ технологическа хубилалтанууд оруулагдажа, барилгын үнэ сэн дээшэлүүлэгдэнэ, ашаглалгын болзор хойшолуулагдана. Бэшүүрэй гахайн комплекс гурбадахи жэлээ баригдажа байна. Гэбэшье Хүдөө ажахын министерствын капитальна барилгын таһаг мүнгыень мүнөө болотор манда оруулнагүй.

Хүдөөдэхи барилгын ашаг үрэ үйлэдбэриин баазын хүгжэлтэһөө сэхэ дулдыдана бшуу. Тэрэнэй хэмжээе ехэдхэхын тула барилгын индустрине хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалай шанар һайжаруулха тон шухала. Хүдөөдэ барилга хэхэдээ, илангаяа байрын гэрнүүдые барихадаа имагтал нютагай материал — модо, хирпиисэ гэхэ мэтэ хэрэглэнэ гээшэбди. Эдэ бүгэдые «Бурятмежколхозстройн» Бэшүүрэй барилгын материалнуудай управлени үйлэдбэрилхэ үүргэтэй юм. Теэд мүнөөдэрэй байдалаар, тус управлени манай эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ушар тиимэһээ тэдэнэй гэмээр барилга унжагайруулагдана.

Энээнһээ уламжалан, Бэшүүрэй барилгын управлениин материально-техническэ бааза һайжаруулхын, саашадань хүгжөөхын тула «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд зохистой хэмжээ абаха бээз гэжэ найдагдана. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ дээшэлээ бэшэ, харин доошоо ороһониинь ехэл харамтай.

Эндэ хүдөөгэй барилгын хүгжэлтэдэ һаад тохёолдуулдаг үшөө нэгэ ушар дурдангүй гарахын аргагүй. Мүнөө үедэ Бэшүүртэ «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй мэдэлэй барилгын 4 организаци бии. Тиимэ болохолоороо организаци бүхэн өөһэдынгөө эрилтэ хангахын тула гэхэ гү, али «хара амияа хараһан» мэтээр ажаллана бшуу. Районой барилгын организацинуудай ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тула хүдөөгэй барилгын комбинат эмхидхэжэ, мүнөө байгша бэе бэеһээ таһархай багахан эмхинүүдые тэрэнэй мэдэлдэ оруулаа һаа, ехэ таарамжатай һэн ха гэжэ һанагдана, иимэ хөөрэлдөөн болодогшье гээшэ.

Хэрбээ энэ асуудал зохихо тээшээ шиидхэгдэбэл, ехэ юумэн бүтээгдэхэ зэргэтэй. Нэн түрүүн байрын болон социально-ажаһуудалай объектнүүдые барихада хэрэглэгдэхэ арболитова панельнүүдые гаргадаг цех бүтээгдэжэ, Хёлгын леспромхозой болон районой гурбан лесхозуудай модонсой үлөөдэһэн гүйсэд ашаглагдадаг болохо байна. Хоёрдохёор, хуушарһан, урданай түхеэрэлгэтэй хирпиисын завод шэнэлэн хубилгагдажа, жэл соо 12 миллион хэһэг хирпиисэ гаргаха шадалтай предприяти болохо ёһотой. Гурбадахяар, мүнөө үедэ хүдэлжэ байһан түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй цех жэлдээ 10 мянган кубическа метр продукци гаргаха хүсэтэй болгогдоо һаа, ехэл таарамжатай байгаа. Дүрбэдэхеэр, Бэшүүрэй мехколонныһ бааза дээрэ оньһожоруулгын управлени байгуулагдаха болоно.

Район дотор барилгын комбинадай байгуулагдабал, объектнүүдшье саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаха, ажалай шанаршье эли бодо һайжарха, мүнгэ зөөришье алмагдаха зэргэтэй бшуу. Саашань кадрнуудай болон барилгашадай ажаһуудалай асуудалнуудта халта тогтоһууб. Колхозууд хоорондын барилгын организацин байгуулагдаһанһаа хойшо харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха ажалша коллектив эмхидхэхэ, ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ районно партийна организаци онсо анхаралаа хандуулна, бодото туһаламжа үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ ушартай.

102-дохи ПМК-гай коллективтэ ажалша бэрхэ хүнүүд олон. Тэдэнэй дундаһаа Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой, шулуушадай бригадир коммунист Георгий Михайлович Белых, мүн лэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртэһэн коммунист Тарас Иванович Перелыгин, комплексно бригадын бригадир, коммунист Сергей Лазарев гэгшэд онсо шалгаржа, шэн габьяата ажалаараа суурхана.

Һүүлшын хоёр-гурбан жэлэй хугасаа дотор барилгашадай гэр бүлын байха байрын 30 гэр, магазин баригданхай, ажалшадые ажалдань, һөөргэнь зөөжэ байдаг тусхай транспорт—түхеэрэгдэһэн автомашина бии. Гэбэшье барилгашадта гэр дуталдаһаар гэжэ тэмдэглэхэ ёһотой. Тиимэһээ ажалһаа гараха ушар дайралдана, тиигэжэ кадрнууд дуталдана.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэл өөһэдыгөө кадрнуудаар хангаха, зорюута хүдөөгэй барилгашадые бэлдэхэ тусхай һургуулигүй юм. Гэхэ зуура республикын техническэ мэргэжэл олгодог һургуули дүүргэжэ, элдэб мэргэжэлтэй болоһон хүнүүд хүдөөгэй барилгын организацинуудта эльгээгдэнэгүй бшуу. Тиихэдэ дээдэ болон дунда тусхай һургуулинуудта һуража, барилгашанай мэргэжэл олоһон хүбүүд, басагад хүдөөдэ үсөөн дайралдана.

Ушар тиимэһээ хүдөөгэй барилгашадые халуун анхаралаар хүреэлжэ, ажаһуудалай таарамжатай зохид эрхэ байдал олгохо гээшэ тон шухала асуудалнуудай нэгэн. Энээниие зүбөөр шиидхэжэ шадабал, барилгада кадрнуудшье тогтонижохо, ажалай шанаршье һайжарха, дэлисэньшье үргэдэхэ байна.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан тогтоолой ёһоор, арбан нэгэдэхи, мүн удаадахишье жэлнүүдтэ капитальна барилгын хэмжээнэй нилээд ургаха ушар хадаа барилга-хабсаралгын организацинуудай үйлэдбэриин үндэһэ һуури саашадань хүгжөөхэ эрилтэ табина. Энэ талаар манда шиидхэхэ асуудалнууд айхабтар ехэ.

Манай коллективэй үнгэрэгшэ 9 һарын туршада бүтээһэн ажалай дүнгүүд бирагүйхэн. Гээгдэлһээ гаража, барижа байһан объектнүүдээ саг болзор сооонь ашаглалгада тушаахын тула манай барилгашад бүхы хүсэ шадалаа эршэдэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатай түгэсхэхэ аргатай гэжэ хэлэхэ байнаб.

Ц. ДАШИЕВ,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Бэшүүрэй 102-дохи ПМК-гай начальник.

СЭЛЭНГЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ХҮДӨӨДЭ БОДОҺОН ЗАВОД

Гал могой жэл бэлэй. Фашис булимтарагшадай Москвада добтолжо байха шахардуу үедэ ороной зүүн хизаарта оборонын промышленность хүгжөөхэ хэмжээнүүд эрид шууд абтаһан байна. Сэлэн-Дүүмэ гэжэ бишыхан тосхондо тиихэдэ завод баригдажа эхилээ һэн. Мотоор заһабарилха шэглэлтэй энэ завод түрүүшын продукци гаргажа эхилһээр 35 жэлэйнгээ ойе һаяхана тэмдэглэбэ.

Дайнай һүүлэй жэлнүүд... Сэлэн-Дүүмын завод тэрэ үедэ хүдөө ажахын машинануудта запчастьнуудые бүтээдэг, автомобильнуудай двигательнүүдые заһабаридаг бэлэй. Удаань заводой коллектив модо хюреэдэдэг станогуудые, ашаа үргэдэг лебедко болон бусад продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо. Сэлэн-Дүүмэдэ бүтээгдэһэн станогууд дэлхэйн олон тоото оронуудта эльгээгдэһэн, ороной бүхы хизаараар тараһан байха юм. ЦПА түхэлэй станогынь Бүхэдэлхэйн промышленна выставкэдэ табигдаһан намтартай.

Мүнөө Сэлэн-Дүүмын завод модо хюреэдэдэг станогуудые, хээрэ ажалтай хүдэлмэришэдэй байрлаха вагонуудые, ашаа ойрын газарта дамжуулдаг транспортернуудые, суурганууды бүтээнэ. Хэрбээ түрүүшынгээ жэл 167 мянга гаран түхэригэй продукци гаргаһан байгаа һаа, харин мүнөө жэл 7 миллион 800 мянга гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ түсэбтэй.

ЗАЛУУ ХОТО УРГАНА

Үдэр бүри үндыжэ байһан Гусиноозерск хотодо үшөө нэгэ байшан бодхоогдоо. ГРЭС-эй 300 барилгашадай байха хамтын байрын нэгэ дабхарта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай филиал хүдэлжэ эхилбэ. Фотоателье, парикмахерска, телевизор болон холодильник, электроприборнуудые заһабарилха мастерскойнууд ажалшадай захил бэелүүлнэ.

Тэрэшэлэн 80 байратай үшөө нэгэ байшан эдэ үдэрнүүдтэ [illegible]. Тиихэдэ 120 айл [illegible] шэнэ гэртэ мүн ороход юм.

Н. НАМСАРАЕВ.

МАЛ АЖАЛ — онсо түхэлэй һалбари

Ванчикма Лубсановна Аюшеева Бэшүүрэй районой «Еланский» колхоздо арба гаран жэлэй туршада хонишоноор ажаллана. Нилээд дүй дүршэлтэй болоһон энэ нүхэрнай эхэ хонидой отара даажа абаһан сагһаа хойшо ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, халуун оролдосо гаргажа, һайн үрэ дүн туйлана. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тэрэнэй даадаг отарынхид зуун эхэ хониноо зуу, дээшэшье хурьга абажа, бүрин бүтэн ондо оруулхаһаа гадна, ехэ шэгнүүртэйгээр тушаадаг байна. Мүн нооһо хайшалалгаараашье энэ хонишон муу бэшэ үрэ дүнтэй. Хүн зондоо хүндэтэй хонишониие нютагаархиниинь районно Соведэй депутадаар һунгаа юм.

—Мүнөө жэлэй түл абалгада урда мэтэ муу бэшээр бэлдээбди. Тиимэһээ зууһаа зуун хурьга абаха зорилго табинхайбди. Хэшээл оролдолго гаргажа, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэл һалаха байхабди, — гэжэ Ванчикма Лубсановна хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Л. Аюшеева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮГЭС БЭЛЭН БОЛООБДИ

Һү шэмэ ехэтэй, һайн үүлтэрэй эмэ хашараг, гунжадые түлжүүлхэ манай Ивалгын ажахынууд хоорондын комплексын хүдэлжэ эхилһээрнь эгээл дүрбэн жэл үнгэрбэ.

Энэ жэлдэ комплексымнай гол байрануудай барилгын хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдажа, үшөө олон эмэ тугалнуудые ажахынуудһаа суглуулжа абаха аргатай болообди. Энээнэй ашаар байгша оной юһэн һарын туршада тусгаар харууһанда түлжүүлэгдэһэн, үрэжүүлэгдэһээр 6 һаратай болоһон 741 гунжадые ажахынуудта худалдаабди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 300 гаран тиимэ гунжад худалдагдаха юм.

Мүнөө комплексын байранууд соо 2277 эмэ тугал, бурую, хашарагууд байлгагдажа түлжүүлэгдэнэ. Ондоогоор хэлэбэл, 1982 оной һүүл болотор бүхыдэнь 6800 гунжадые түлжүүлжэ ажахынуудта үгэхэ гэһэн зорилгоёо бэелүүлхэ тушаа үшөө нэгэ алхам хэбэбди.

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ үхэрнүүдтээ эдюулхын тула комплекс шадар хамта 2694 тонно сенаж, 2760 центнер үбһэн, үшөө 1000 тонно талха тарянай холисо бэлэдхэгдэнхэй. Витаминтай ногоонойгурилай брикет асараабди. Хэрбээ нёдондо малнай үбһэ тэжээлээр 30 процент хангагдаһан һаань, энэ жэлдэ малнай бүдүүн тэжээлээр 70 процент хангагдаа. Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл хүсэд хүрэхэ гэжэ һанагдана.

Комплексдо мүнөө 90 шахуу хүн хүдэлнэ. Энэ жэлэй хабар, зун, намарай һарануудта олохон малшаднай һайн үрэ дүн туйлаа. Жэшээнь, тугалшан-оператор Цырма Базарова ажахынуудһаа асарагдаһан тугалнуудые карантинда байлгажа харууһалхадаа тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 400 граммаар нэмээхэ түсэбтэй аад, тэрэнээ 500 граммда хүргэнэ. Евдокия Доржиева зургаан һаратай болотор харууһалдаг эмэ тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ түсэбэй ёһоор 650 граммаар нэмээхэ аад, зунай һарануудта 730 граммда хүргөө. Үрэжүүлэгдэхэ болоһон хашараг, гунжадые харууһалдаг малшан Жамбал-Доржо Цыбикмитов малайнгаа шэгнүүр баһал ехээр нэмээнэ.

Малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлдэхэдээ бидэ нэн түрүүн тэжээл бэлдүүлхэ цехэй ажалые шэнэ гүримээр эмхидхэжэ байнабди. Шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, талха тарла, һолоомо халуун уурална дэбтээхэ, буйлуулхаһаа гадна, хуурай холимол тэжээл эндээ бэлдэдэг болохомнай. Хэрбээ энээнһээ урагша үбһэн, һолоомон гол түлэб тэрэ зандаа малда үгтэдэг байһан һаа, мүнөө бүхы тэжээл буйлуулагдажа, хэршэгдэжэ, холигдожо үгтэдэг болохонь. Энээнэй ашаар тэжээл шанартай, малда шэмэ үгэсэтэй байха бшуу.

Үбэлжэлгэдөө бэлдэжэ, заһабарилгын ехэхэн хүдэлмэри хээбди. Малай байра дээрэ үһалха түхеэрэлгэнүүд хэгдэжэ дүүргэгдэбэ. Наг шэбхэ сэбэрлэхэ транспортёр тодхоглоо. Байранууд заһабарилагдажа, дулаалагдажа дүүргэгдээд, дотоохинь хуу будагдаа, оньһон түхеэрэлгэнүүд, сорго хоолойнууд шэрдэгдээ.

Б. ЦЫБИКОВ,
Ивалгын ОПХ-гай ажахынууд хоорондын гунжадай комплексын начальник.

Улаан-Үдын район.

БАМ

Тындэ хотые БАМ-ай ниислэл гэжэ нэрлэдэг болоһоор үшинэй. Зуун жэлэй агуухэ барилга гэжэ суурхаһан түмэр замай түбэй участогта гайхалтай түргэн бодоһон, мүнөө хэдэн арбаад мянган хүн зонтой болоһон энэ хото тиигэжэ нэрлүүлхэ үндэһэтэйшье гээд һанагдана. Ута замай тэгэндэ оршодог Тындэ промышленность хүгжэжэ эхилэнхэй. Олон дабхар байшангууд ургэн бодоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тындын шэнэ байшангууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ПОЕЗДНУУД ТҮРГӨӨР ЯБАДАГ БОЛОО

Байгал-Амарай түмэр замай участогаар поезднууд түргөөр ябадаг болобо. Автоблокировкын түхеэрэлгые хабсарһаниинь ехээр туһалаа. Станцинууд нэгэ хахад дахин олон поезднуудые дамжуулна, хэдэн арбаад стрелочнигууд сулөөлэгдөө.

— Түмэр замаар ашаа зөөлгэ үдэрһөө үдэртэ дээшэлнэ гэжэ Ургалай түмэр замай отделениин начальник Ю. Липендин ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ. — Нүүрһэ, модо, барилгын материалнуудые ашаһан поезднууд Номгон далай тээшэ шуумайна. 300 километр утатай Ургал—Постышево гэжэ харгын участог ашаглалгада тушаагдахаар бэлдэгдэнэ.

Станци шадарай һүүрин тосхонууд электроподстанцинуудые хүдэлгэжэ [illegible] байна. Вокзалнуудые, сабэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые барихэ [illegible] хүдэлмэридэ мүн лэ оролсодог. Түмэр замшадай комсомол-залуушуулай бүхэсоюзна габшагай отрядай гэшүүд эдэ барилгые хангаха юм.

БАМ-ай «Зүүн» участок.

СОЁЛОЙ БА ТЕХНИКЫН БАЙШАН

Соёлой ба техникын байшан Северобайкальска баригдажа дүүрэхээ байна. Байгал-Амарай Баруун участогай барилгашад шэнэ байшанда сулөөтэй сагаа үнгэргэхэ, мэргэжэлэй талаар эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ юм. ТАСС-ай корреспондент городой шэнэ барилгатай танилсаһан байна. Уужам актова залтай ба уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай репетици хэхэ таһалгануудтай зэргэлээд, уралан нарижуулагшадай хүдэлхэ таһалганууд, эрдэм, техникын мэдээсэлэй кабинедүүд оршоно.

Техникээр, уран бүтээлээр дүрбэн тэгшэ һонирходог залуу барилгашад соёлой байшангые комплексноор хэрэглэхэ дурадхал оруулһан байна. Байшан түргэнөөр баригдана.

Северобайкальск, Буряадай АССР.

ТАЙГА СОО ҮНГЭТЭ ЭКРАН

Комсомольск-на-Амуре хотын захада 250 метр үндэр телевизионно аранга бодхоогдоо. Байгал-Амарай түмэр замай Зүүн участогай һүүрин тосхонуудта түбэй ба нютагай үнгэтэ телепрограммануудые дамжуулха юм.

Дамжуулгын хүсэ ехэтэй станциин баригдахада городой телевизионно түбые һэлбэхэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Москвагай инженернүүд техникэ хэбсэргэлгэдэ хабаадалсана.

Комсомольск-на-Амуре.

СОВХОЗДО ТУҺАЛНА

Энэ жэл Түнхэнэй районой Охор-Шэбэрэй найман жэлэй һургуулида үйлэдбэриин бригада ехэ түрүүн эмхидхэгдэһэн. Тус бригадада 7—8 классуудай һурагшад ороһон юм. Зунай амаралтын үедэ үйлэдбэриин бригадын гэшүүд түрэл совхоздоо нилээд туһаламжа хүргөө. Тэдэнэр 1 гектар капустын талмай [illegible] шалан дээрэһээ 700 гаран центнер үбһэн совогдоо. Үбһэ бэлдэхэдээ дээрэ Валерий Гергенов, Саша Будашкеев, Буда Матуев, Валерий Таршинов, Зоригто Хальчаев, Сырен Балданов, Слава Отбоев гэгшэд эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа. [illegible]

Д. ДАРМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СОВЕТ ХУУЛИДАА СОЛО ДУУДАЯ!

ЭРХЭ ТҮЛӨӨЛЭЛГЭЕЭ ГҮЙСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭН

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүд... Нютагай Соведүүдэй харьяата газар дээрэ экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар үүргэ зорилгонь СССР-эй, союзна болон автономно республикануудай шэнэ Конституцинууд дотор эли тодорхойгоор заагдаһан байна. Шэнэ Конституцинуудай [illegible] нютагай Соведүүд экономическа болон социальна хүгжэлтын бүхы асуудалнуудые [illegible] шиидхэдэг болоод байна. Энээнэй манай республикын сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй ажал ябуулга [illegible] харуулха аргатай байна. Гэхэтэй хамта, шэнэ Конституцинуудые баталан абаһан [illegible] сельскэ, сомоной, поселково Соведүүд экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые сессинүүд дээрэ хаража үзэдэггүй, [illegible] бюджет баталдаг байһан. Зүгөөр мүнөө бүхы Соведүүд хүгжэлтынгөө түсэбүүдые [illegible]. Зарим Соведүүдэй гүйсэдкомууд комплексно түсэбүүдые зохёонхой. Иимэ комплексно түсэбүүдые баталан абаха хэрэгтэ арадай депутадуудай сагай үргэлжын комиссинууд, ажалша коллективүүд [illegible]. Экономическа болон социальна хүгжэлтын комплексно түсэбүүдые [illegible] Кабанскын районой Сэлэнгын поселково Соведые энэ талаар жэшээ болгон дурдаха. Түс Совет һуурин газарай [illegible] комплексно түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэрээ ябуулна. Эндэ дээдын зургаануудай мэдэлэй промышленна, барилгын, худалдаа наймаанай, транспортна болон бусад 16 предприяти тоологдодог. 75 депутадһаа бүридэһэн поселково Совет газар хэрэглэхэ, байгаали хамгаалха, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ, социально-соёлой, ажаһуудалай хангалга һайжаруулха болон бусад асуудалнуудые зүбөөр шиидхэлсэжэ, залан хүтэлбэрилжэ байдаг болонхой. Түс Соведэй гүйсэдком хүтэлбэрилгын онол арга болон шэнжэ түхэлые ходоодоо нарижуулна, депутат бүхэнэй үүргэ дээшэлүүлнэ. Экономическа болон социальна хүгжэлтын комплексно түсэбэй дүүргэлтые депутадуудай бүлэгүүд, сагай үргэлжын комиссинуудай гэшүүд шалгажа, хинажа байдаг болонхой. Тон хэрэгтэй газартань депутадуудай постнууд байгуулагдана. Гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, Соведүүдэй зүгһөө дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүд хараалагдана, туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Байгша оной март һарада поселково Соведэй гүйсэдкомой дэлгэрэнгы заседани боложо, экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлтын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Тиихэдэ сагай үргэлжын комиссинуудай, ажалша коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта тодорхой шиидхэбэри баталан абтаа һэн. Удаань богони болзор соо хоёр сквер нээгдээ, 6 мянга гаран эшэ набшаһата модод һуулгагдаа, фонтан ба хүүгэдэй тамаралгын бассейн ашаглалгада оруулагдаа. Энэ шухала хэрэгтэ тосхоной бүхы хүн зон эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Комплексно түсэбүүдтэй зохилдуулан, эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ талаар нилээд оролдолго гаргагдана. Хамһабаринн ажахыда 1000 толгой гахай шахаха байра, гурбан теплицэ баригдаа, саад эрхилхэ дуратайшуулай эмхинүүд байгуулагдаа. Хүн зоной үмсын ажахыда 1000 гаран гахай, 300 гаран толгой эбэртэ бодо мал тоологдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ 52 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, 576 хүнэй байха хамтын байра, 288 хүүгэдэй комплекс бодхоогдоо. Худалдаа наймаанай түб, хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдээр хангадаг комбинат баригданхай. Энэ хэрэгтэ арадай депутадуудай поселково Соведэй габьяа тон ехэ байха.

Конституцияар олгогдоһон эрхэ түлөөлэлгэеэ хэрэглэн, республикымнай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүд экономическа, социальна хүгжэлтын комплексно түсэбүүдэй ёһоор ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Эдэ түсэбүүд сооһоо хүгжэлтын гол шухала асуудалнууд тобойсо харагдана. Бэшүүрэй районой Бага-Кунэлейн, Кировскэ, сельскэ Соведүүд, Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй сельскэ, Онохойн поселково, Хориин районой Ашангын, Хэндэгэйн сельскэ Соведүүдтэ комплексно хүгжэлтын асуудалнууд һайнаар шиидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Онохойн, Новоильинскэ поселково Соведүүд хүн зоной [illegible] хэмжээ абажа, [illegible] байдал һайжаруулха талаар нилээд юумэ бүтээгээ. Новоильинскэ тосхондо спортивна залтай соёлой байшан, ретранслятор, больницын корпус, хоёр кафе, столово, магазин, хилэмэнзи завод гэхэ мэтэ баригдаһан байна. Азар 13226 дүрбэлжэн метр гэр байра [illegible]. Һунгагшадай захилтаар 250 хүүгэдэй комбинат, [illegible] һургуулиин дэргэдэ спортивна зал, столово, медицинын, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй болон багшанарта үгтэхэ 8—8 байратай 2 гэр мүнөө баригдажа байна. Хэндэгэйн леспромхоздо 1990 он хүрэтэрхи үедэ [illegible] социальна [illegible] програм баталагдаа. [illegible] эдеэ хоолой [illegible] ама[illegible] асуудалнууд шиидхэгдэнэ. [illegible] кадрнуудай тогтонижохо хэрэгтэ нүлөөлнэ ха юм.

Бэшүүрэй районой Бага-Куналейн сельскэ Совет ажалшадые хүмүүжүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулна. Эндэ соёлой хүдэлмэри эрид һайжаруулха зорилготойгоор соёлой комплекс эмхидхэгдэн байгуулагдаа. «Юность» гэжэ соёлой байшан, автоклуб, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, библиотекэ, кино-түхеэрэлгэ, арадай музей, улаан булангууд болон спортивна һургуулиин хүдэлмэриин нэгэдхэмэл түсэб табигдажа, соёлой хүдэлмэри һайнаар ударидан хүтэлбэрилхэ, һэргээн һайжаруулха арга олдоһон юм. Соёлой комплекс байгуулһанай ашаар хүдөөгэй интеллигенци болон колхозой залуушуулые соёлой талаар хамтын хэмжээ ябуулгануудта хабаадуулха, ухаан бодолой ба политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин удха шанарые баяжуулха талаар нэгэ шэглэлтэйгээр соёлой бүхы хүдэлмэри ябуулагдадаг болоһон байна.

Республикымнай олонхи сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүд таарамжагүй сагай уларил — ган гасуурые хараадаа абан, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие элсүүлхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Яруунын районой Эгэтын сомоной Соведэй, Баргажанай районой һүбын сельскэ Соведэй, Хяагтын районой Худариин сомоной Соведэй ажалшадай гаргаһан үүсхэлые КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй һайшааһанай удаа ниитын малые үбһэ тэжээлээр хангахын түлөө социалис мүрысөөн республика доторнай үргэнөөр дэлгэрээ. Үбһэ тэжээл ехээр хуряаха тушаа асуудалнууд сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй сессинүүд дээрэ, гүйсэдкомуудай сагай үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай бүлэгүүдэй заседанинууд дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, Баргажанай районой һүбын сельскэ Совет үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын эхилхэһээ холо урид, июниин 10-да, ээлжээтэ сесси дээрэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүн зониие хабаадуулха тухай асуудал һайнаар зүбшэн хэлсээд, Соведэй харьяата газар дээрэ байдаг организацинууд болон эмхи зургаануудай үбһэ бэлэдхэхэ тодорхой түсэбүүдые баталһан бэлэй. Баргажанай совхоз 36 мянган центнер үбһэ, бусад эмхи зургаануудай хүсөөр 1100 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэ даабари тиихэдэ тогтоогдоһон байгаа. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлые эмхидхэжэ байха депутадуудай хэдэ хэдэн постнууд байгуулагдаһан юм. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, ахалагша классуудай һурагшад, зунайнгаа амаралтада ерэһэн студентнүүд олоор хабаадуулагдаба. Тэдэнэй хүсөөр 1240 центнер үбһэн бэлдэгдээ, тиихэдэ Баргажанай совхоз 30 мянган центнер бэлдэбэ. Тиигэжэ ган гасуурта энэ жэлдэ ниитын мал үбһэ тэжээлээр хангагдаба гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал республикын Верховно Совет май һарада зүбшэн хэлсээ һэн. Верховно Соведэй сессиин болохоһоо урид район, городской, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүд энэ асуудалаа бүхы талаһаань үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Верховно Соведэй сесси дээрэ нютагай Соведүүдэй ойрын зорилгонуудые хараалһан тодорхой шиидхэбэри баталан абтанхай. Эдэнь мүнөө нютагай бүхы Соведүүдэй гол анхаралда байһаар.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай мүнгэн зөөриие нэгэдхэжэ, экономическа болон социальна хүгжэлтын комплексно түсэбүүдые бэелүүлдэг ушар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй эдэбхитэй ажал ябуулгын нэгэ гэршэ болодог байна.

Республикын нютагай Соведүүдэй зүгһөө иимэ арга хэрэглэһэнэй ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ спортивна олон залнууд, хүүгэдэй комбинадууд болон бусад барилганууд хэгдээ. Мүнгэ зөөриеэ нэгэдхэжэ ашаглаһанай ашаар республикымнай нютагай Соведүүд байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ 625 мянган түхэриг ашаглажа, һунгагшадай захяануудые дүүргэһэн байна.

Нютагай Соведүүд һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые зохёон табихадаа, экономическа ба социальна түсэбүүдтэй нэгэдхэн тааруулха гэжэ оролдодогынь һайшаалтай, 17-дохи зарлалай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй депутадуудта үгтэһэн 1371 захяагай /14-ниинь мүнөө дээрэ дүүргэгдээд байна. Энэ хэрэгтэ хамта дээрээ 10 миллион гаран түхэриг мүнгэн ашаглагдаба.

Экономико болон соёл культура хүгжөөхэ, һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ ябадалтай холбоотой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ нютагай Соведүүдэй үүргэ эрид дээшэлээ гээд онсолон тэмдэглэхэ шухала.

Ажахын ба социальна хүгжэлтын асуудалнуудые хоорондонь нягта холбоотойгоор шиидхэхэ, бүхы нөөсэ арга боломжонуудые хэрэглэжэ шадаха гэшэ коммунис байгуулалтын нэгэ шухала нүхэсэл мүн болоно.

СССР-эй шэнэ Конституци нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгые улам ашаг үрэтэй болгохо бүхы арга боломжонуудые олгожо үгөө. Эдэ арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэхэ, ажал хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандаха, тэрэниие холын хараатайгаар ябуулхын түлөө республикымнай нютагай Соведүүд, бүхы депутадууд хэшээл оролдолгоёо гаргажа байнхай. Иимэ ажал ябуулгымнай дүнгүүд КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлгэдэ горитой хубита болохо юм.

Д. ДАГБАЕВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша.

ТАНИЛСАГТЫ: РАБДАЕВТАН

Эртэ урда сагһаа мал ажал эрхилдэг байһан буряад угсаатанайнгаа уг залгамжалуулан, Борьёогой дуулим талые үргэн орон соогуураа суурхуулһан хонишон. Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Рабдаевай хубиин заяан жэгтэй һониин даа. Юрын малшанай хонин үсхэбэрилгэдэ өөрынгөө зохёохы дурадхалнуудые оруулжа, шэнэ аргануудые нэбтэрүүлһэн ушар дэмбэрэлтэйл гээшэ. Тэрэнэй онол шадабариин аша үрэнь хорёод жэлэй саана мэдээжэ болоо һэн. Гасрон Лубсанович дэлгэр уужам сэдьхэлтэй хүн юм. Жаргаад онуудан һүүл оагаар тэрэ залуу хонишодые һурган хүмүүжүүлхэ гэһэн урматайгаар үнинэй хонишодто хандаа бэлэй.

— Хүн бүхэн ажаллаха эрхээ гүйсэд эдлэхын тула хэжэ байһан хэрэгээрээ һонгоор һонирхохо зэргэтэй. Тиимэһээл залуушуулай һонирхол бадарааха гээшэ тон шухала, — гэһэн һанамжаа тэрэ хэлээ һэн.

Нээрээшье, тон лэ зүйтэй үгэнүүд. Дүршэл ехэтэй хонишон мэргэжэлэйнгээ нюусые долоон замагай саана хадагалаад байдаггүй, харин ехэл дуратайгаар тэрээн тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг, өөрөө бусадай онол шадабарине халан абахаар хэзээдэшье бэлэн байдаг. Гурбан жэлэй саана Г. Л. Рабдаев Шэтын областиин Ононой туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Б. Б. Домбриловтой социалис мүрысөөнэй гэрээ баталаа һэн. Хүршэ областиин хонишондо айлшалхадаа, хонин үсхэбэрилгын томо комплекс бариха гэһэн шиидхэбэри абаад, бусажа ерээ бэлэй. Мүнөө Борьёотой совхоздо түрүүшын иимэ комплекс бодхоогдонхой.

Гадна коммунист Рабдаев хэжэ байһан ажалаараа хизаарладаггүй, ниитын, партийна, депутадуудай уялгануудые адли оролдосотойгоор дүүргэдэг. Гасрон Лубсанович гэгээрэл болбосоролойнгоо талаар ямаршье дээдэ мэргэжэлтэнһээ дутуугүй хүн юм. Совхозой Таһархайн отделениин партийна эхин эмхиин секретарь, КПСС-эй обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат тула нютагайнгаа, районой, республикын хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ горитой хубитаяа оруулалсана.

Гасрон Лубсанович — ехэ бүлын аха захатан, жаргалтай эсэгэ юм. Наһанайнгаа хани нүхэр Татьяна Ванчиковнатай суг 11 үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байнхай. Тэдэнь Белоозёрскын интернат һургуулида гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ һурадаг. Зариманиинь һургууляа дүүргээд мэргэжэлтэд болонхой.

— Гүрэн түрэмнай олон үхибүүтэй бүлэдэ онсо анхарал хандуулдаг, тэдхэмжэ, хүнгэлэлтээр туһалдагынь хэды олтайб. Булта һураха, дуратай мэргэжэлээ шэлэхэ аргатай. Совет засагаймнай гол түйлалта энэл ха юм,— гэжэ Г. Л. Рабдаев баяр баясхалангай мэдэрэлтэйгээр хөөрөө бэлэй.

М. СИБИРЯК.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Г. Л. Рабдаев Белоозёрскын сельскэ Соведэй депутат Ш. Г. Батожаповтай шэнэ гэрнүүдэй барилга тухай хөөрэлдэжэ байна.

2. Үхибүүдээ һургуулидань үдэшэнэ.

Авторай фото.

Галина БАЗАРЖАПОВА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Жабхаланта үеынгөө шэнэ дуугаар
Жаргалта сагаа магтан түүрээел,
Залан сэхээр арадаа хүтэлһэн
Заяата партидаа соло дуудаял!
Уряа дуунууд хуушараашье гэлэй
Ууган тоонтодоо дурлалаа элирхэйлнэб,
Энхэрэл зоригни, хүсэлни, түшэгни,
Энээхэн хубимни эндэһээл эхитэй.
Этээл түрүүшынгээ алхам эндэ хэжэ,
«Эхэ орон», «Ленин» гэжэ бэшээ һэм,
Эрдэм шудалха эрхэ уялгаяа
Энэ наһанай хэшэг гэжэ сэгнээ һэм.
«Элүүр энхэ, солбон габшагай
ажаһууха» гэжэ,
Эрдэни үгэнүүдые олоһон поэдтэ
гайхамаар лэ,
Эршэ түгэс ажалдаа шунан хүдэлхэ
Эрхээ эдлэн ажаһуухамнай һайхан
лэ!
Үлгын дуунууд хаа-ягүй зэдэлһээр,
Үрэжэлтэ тарялан үдхэн хоолосоор
надханал,
Үлын үлын огторгой өөдэ шэргэхэдэм,
Үдын наран элшэ толоор нааданал.
Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ
Эршээ һуладуулхагүй—манай
зорилго,
Энхэ байдалые хэтэдээ мандуулхын
тула
Эрмэлзэлээ хурсадхаха—манай уялга.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН СОЛОЁО ДУУДАНАБ

Эхэ оромнай арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлэн, улам түргэнөөр урагшаа дабшажа ябана. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд соо экономическа болон социальна хүгжэлтын, хүн зоной һуудал, байдал саашадань һайжаруулгын асуудалнууд тон ехэ һуури эзэлнэ. Съездын тодорхойлһон программын ёһоор шэнэ табан жэлэй туршада совет хүнүүдэй аша туһада зорюулагдаһан горитой хэмжээнүүд абтаха байна. Съездын бүхы материалнууд совет хүнэй амгалан тайбанаар ажаһууха, баян дэлгэр байдалтай болохо хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ хэлэхэ байнаб.

Энэ бэелүүлэгдэхэ программын нэгэ шухала хубинь—промышленностиие саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ болоно. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталан абтаһан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгые 26—28 процентээр, тэрэ тоодо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые гаргалга 26—28 процентээр, ажаһуудалай эдлэлнүүдые 27—29 процентээр ехэдхэхэ тухай хэлэгдэһэн байна.

Иимэ тодорхой ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр манай республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд, тэрэ тоодо судна бүтээлгын заводой коллектив, эршэтэйгээр ажаллажа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дүүргэхээр урдаа табиһан түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа урагшатайгаар бэелүүлхын тула тэмсэл эхилээ һэн. Манай заводой цех, участок, бригада бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Юуб гэхэдэ, социалис мүрысөөнэй ашаар ажалдаа хамтынгаа хүсөөр амжалта түйладаг байһамнай эли.

Би өөрөө үнинэй бригадир. «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан Людмила Николаевна Синицинагай бригадада ажалланаб. Бригададамнай бүхыдөө 15 хүн ажаллана. Бидэнэр ажалдаа бригадна онол арга хэрэглэнэбди. Ушар иимэһээ «бултадаа нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа доро ажалладаг байнабди. Бригадна арга юугээрээ һайшаагданаб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлнэ, ажалай журам һайжарна, Юрэнхыдөө, ажалай журам эбдэһэн хүнүүдэй урда шанга эрилтэ табигдадаг. Зүгөөр манай бригадада тиимэ хүнүүдэй үсөөн дээрэһээнь түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан уялгануудаа саг болзор соонь амжалтатайгаар дүүргэдэг байнабди.

Манай бригада эбтэй эетэй коллектив юм. Цех соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хэдэн удаа түрүү һуури эзэлжэ, материальна болон моральна урмашуулгада хүртэһэн байхабди.

Би өөрөө наймадахи жэлээ барилга дээрэ ажалланаб. Шэрдэгшэдэй бригадада ороһоор хоёрдохи жэлни ябажа байна. Суднануудые һайнаар шэрдэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Заримдаа ажалай үедэ энэ тэрэ дутагдал дайралдадаг, үгышье һаа, һарын эхеэр хайша хэрэгээр ажаллаха, һарын дүүрэхэ багта «унаһан малгайгаа абангүйгөөр» ажаллаха ушар заримдаа гарадаг гээшэ. Эдэ бүгэдые һайн мэдэхэ болоһон тула һарын туршада нэгэ жэгдэхэнээр хүдэлжэ гарахын түлөө оролдогдоно. Иигэжэ би халаан бүринигөө нормые 125—130 процент дүүргэдэгби.

Манай бригадын гэшүүд Раиса Николаевна Михайлова, Галина Дмитриевна Хомякова, Галина Вениаминовна Куржумова, Лидия Ивановна Номоконова гэгшэд ажалдаа ходо харюусалгатайгаар хандадаг тула социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг. Бригадымнай гэшүүд ажалайнгаа нөөсэ арга боломжонуудые тооложо үзөөд, байгша онойнгоо түсэбые Агуу Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойн үдэр болотор дүүргэхэ гэжэ хэлсээбди. Абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула улам эршэтэйгээр ажаллаха бологдоно.

Цехэймнай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргадаг Владимир Павлович Толстихинай бригадынхид, жэшээлхэдэ, СССР-эй профсоюзуудай XVII съезд болотор — байгша оной октябриин 10-һаа 1982 оной мартын 14 болотор габшагай 17 декада соносхобо. «Профсоюзуудай XVII съездые ажалай бэлэгүүдээр угтая!» гэһэн уряатайгаар тэдэнэр заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдтэ хандаба. Үйлэдбэридөө үндэр дүнгүүдые туйлажа, хүдэлмэриин шанар һайжаруулһанай үндэһөөр арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй заводтомнай үдэр бүри үргэдэжэ байһые эдэ дурсагдаһан жэшээнүүд гэршэлнэ.

СССР-эй Конституцяар олгогдоһон эрхэнүүд ба уялгануудаа бидэнэр, хүдэлмэришэд, һайнаар мэдэдэг тула муугаар, хайша хэрэгээр ажаллаха ёһогүйбди гэжэ би тоолоноб.

Ажалша хүнүүдтээ ходо доо анхарал оролдолго гаргажа ябдаг ленинскэ партиин хараа шугамууд эрхимээр ажаллаха эрмэлзэл түрүүлнэ, тиигэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулан ажаллахаар бэлэн байһанаа элирхэйлнэб.

Л. НОСКОВА,
Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой шэрдэгшэ, районно Соведэй депутат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. В. Носкова.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗОЛТОЙДО

Агуу Ленинэй ухаан бодолоор, алдарта коммунис партиин ударидалга доро дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн — ССР Союзай түйлаһан асари ехэ амжалтанууд хүн түрэлтэндэ мэдээжэ. Хүгжэлтэ түгэс социалис оронноимнай ажабайдалай гол Хуули дүрбэн жэлэй саада тээ баталан абтаһан СССР-эй шэнэ Конституци соо дүүрэнээр харуулагдаа һэн. Совет хүнэй эрхэ ба уялганууд СССР-эй, союзна болон автономито республикануудай конституцинууд соо эли тодоор бэшээтэй гээшэ. Ушар иимэһээ бидэнэр, залуу үетэн, ажалай, революционно үг заншалай үндэһөөр хүмүүжүүлэгдэһэн тула түрэл партиингаа хүтэлбэри доро эхэ эсэгэнэрэйнгээ эхилһэн хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлхэ зол жаргалтай байһандаа баяртайбди.

СССР-эй Конституци дотор совет хүн бүхэн һураха эрхэтэй гэжэ хэлэгдэнэ. Энэнь бусад эрхэнүүдтэй хамта бидэндэ, илангаяа залуушуулда, сэхэ хабаатай.

Би арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа нэгэ жэл соо түрэл Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздоо тугалшанаар ажаллааб. Тиигэжэ ажалай «амтан» танигдаһан байна. Түрүүшээр намда хүшэр бэлэй. 40 гаран тугал харууһалдаг һэм. Аха нүхэд Евдокия Доржиева, Дарья Данжурова ба бусадта намда туһалһанайнь, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһанайнь түлөө тэдээндэ хододоо баяртай ябадагби. Үглөө бүри ажалдаа ошоходоо, эдэ хөөрхэн тугалнуудни ямар байна ааб гэжэ һанаагаа зободог бэлэйб. Тэдэнэй дуухыень эльбэжэ, үбһэн болон холимог тэжээлээр холлуулжа байха үедөө ниитын малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа ябанаб гэжэ мэдэрхэдээ, ажал хэрэгээрээ омогорходог байгааб.

Ажал дээрэ хэды бэлэн бэшэшье һаань, сүлөө сагай гарахада, илангаяа үдэшэндөө, учебнигүүд болон номуудаа дахинаа иража, программын ёһоор институдта орохоор бэлдэжэ эхилээ һэм. Тиигэжэ хүдөө ажахын институдай экономическа факультедтэ шалгалта барижа, студентка болооб. Манай совет хүнүүд ажаллаха, амарха, һураха гэжэ Конституцяар олгогдоһон эрхэнүүдээ дүүрэнээр эдлэнэ.

Капиталис оронуудта залуушуулай һураха, ажаллаха эрхын ямараар бэелүүлэгдэдэг байһаниие бидэнэр һайн мэдэнэбди. Тэндэ миллион хүнүүд ажалгүйдэнэ. Алта мүнгэтэй баяшуулай хүүгэд һураха аргатайл ха юм. Жиирэй малшанай бүлэдэ түрэһэн намдал адли хүбүүд, басагадта капиталис оронуудта һураха арга хаанаһаа байхаб даа!

Бидэнэртэ, залуушуулда, бүхы эрхэнүүд олгогдонхой. Совет Хуулиин ёһоор, залуу наһанай золтойдо һуража байһандаа омогорхоноб. Арад зондоо аша туһатай хүдөө ажахын мэргэжэлтэн болохын түлөө бүхы хүсэеэ һуралсалдаа зорюулха хүсэлэнтэйб.

Б. БАДМАЕВА,
Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультедэй нэгэдэхи курсын студентка.

Манай хөөрэлдөөн
ҮНДЭҺЭН ХУУЛИИН ҺАЙХАНДА

СССР-эй шэнэ Конституциин баталан абтаһаар 4 жэлэй ойн баярай урда тээхэнэ манай корреспондент С. Очиров ажалай ба дайнай ветерануудтай уулзажа хөөрэлдэһэн байна. Тэдэнэй харюу доро толилогдоно.

Р. С. Бубеев, Социалис Ажалай Герой, 1931 онһоо партиин гэшүүн:

Би Совет Конституциин үдэрые үндэр наһатай болоошье һаа, урма баяртайгаар угтажа байнаб. Агуу Октябриин социалис революциин сасуутан хадаа Эхэ оронойнгоо түүхые шэрээлсэжэ, өөрынгөө хубитые оруулалсаһандаа омогорхожо ябадагби.

Хэды олон шэнэ заводууд, фабриканууд, ербын бодоноб?! Мүнөө республикамнай хүгжэлтынгөө замай шэнэ шатада гаранхайл. Би пенсидэ гараһаар үнихэнэй болобошье, шадал зэргэрээ түрэл ажахыдаа туһалжа ябадагби.

Совет һайхан хуулиин хүсөөр манай арадай ажабайдал һайжарна, үндэһэн соёл һалбаран хүгжөө.

«СССР-эй эрхэтэд үтэлхэдөө, үбшэлхэдөө гү, али гүйсэд, мүн зарим тэды ажал хэжэ шадахаяа болёод байхадаа, тэрэшэлэн тэжээдэг хүнөө алдахадаа, материальна тэдхэмжэ абаха эрхэтэй»,—гэжэ СССР-эй Конституциин 43-дахи статья дотор тоб байса хэлэгдэнэ. Бидэнэртэ мүнөө пенси түлэгдэнэ, гэр байрын түлөө, бусад хангалтын түлөө түлбэринь ехээр доошолуулагданхай.

Капиталай оронуудта үтэлһэн, үншэрһэн хүнүүдэй байдалые бидэнэр һайн мэдэнэбди. Ушар иимэһээ бидэнэр совет гол Үндэһэн хуулияа үнэн зүрхэнһөө магтан дууулаха, Конституциингаа бүхы эрилтэнүүдые хүсэд һайнаар дүүргэхэ гэжэ оролдодогбди, оролдохошьебди.

Б. Д. ДОРЖИЕВ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид.

СССР-эй Конституциин 62-дохи статья дотор совет ороной эрхэтэн бүхэндэ хабаатай иимэ мүрнүүд бии: «Социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха гээшэ СССР-эй эрхэтэн бүхэнэй нангин уялга мүн». Совет һургуули, эхэ эсэгэнэр, бүхы совет арад залуу үетэниие Эхэ орондоо заха хизааргүй дуратайгаар хүмүүжүүлнэ. Ажалай, революционно болон дайшалхы үг заншал дээрэ хүмүүжүүлэгдэһэн залуу үетэмнай Үндэһэн хуулиин статья бүхэниие нарингаар сахиха ёһоо. рсо сахина.

Би Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсан, дайнай дүүрэтэр ябалсаа һэм. Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москвае хамгаалан, совет араднай ульгэрэй баатар мэтээр бодоо бэлэй. Тэрэ байлдаандаа хабаадалсахадаа, хүндөөр шархатаа бэлэйб. Удаань бэеынгээ һайн болоходо, Курска дүхэриг шадархи байлдаанда хабаадаа һэм. Оло дахин шархатажа, дайнай гал соогуур гараһан хадаа би мүнөө иигэжэ хэлэхэ байнаб: «Манда, совет арадта, дайн дажар хэрэггүй! Империалис гүрэнүүдэй элдэб нейтронно бомбо үйлэдбэрилхэ хэрэгые дэлхэйн эрадуудтай хамта буруушаанабди!».

Манай түрэл парти болон правительствын зүгһөө бидэнэртэ, дайнай инвалидуудта, үдэр бүриин анхарал хандуулжа байһандань үнэн сэдьхэлэй баяр хүргэнэбди. Совет Үндэһэн хуулиингаа үгэһэн эрхээр дайнда хабаадагшад ба инвалидууд эрхэ байдалаа һайжаруулаабди. Совет Конституциин үдэр баясан хэлэхэ юумэмни энэ гээшэл даа!

СССР-эй Гүрэнэй банкын эмхидхэгдэһээр 60 жэлэй ойдо

ГҮРЭНЭЙ БАНК БА АРАДАЙ АЖАХЫ

Манай ороной Гүрэнэй банк байгуулха тухай Декредтэ В. И. Ленинэй гар табиһанһаа хойшо байгша оной октябриин 7-до 60 жэл гүйсэбэ.

Банкын хүгжэлтын жаран жэлэй түүхэ социализмын үедэ мүнгэн, урьһаламжа ба банк тухай марксистско-ленинскэ һургаали бодото хэрэг дээрэ бэелһые харуулна. В. И. Ленинэй һургаалиин үндэһөөр тодорхойлон зохёоһон совет мүнгэнэй урьһаламжын системын эмхидхэлэй ба хүгжэлтын асуудалнууд социалис общество байгуулха талаар Ленинэй программын нэгэ хубинь болоно.

Манай орондо социализм байгуулхын бүхы шатануудта Коммунис партиин ба Совет правительствын хүтэлбэри доро СССР-эй Гүрэнэй банк урьһаламжа ба мүнгэнэй политикые Совет гүрэнэй союзна ба автономно республиканууднай экономико болон соёл культурые хүгжөөлгын аша туһада ябуулдаг байгаа.

Граждан дайнай болон интервенциин үедэ һандаргагдаһан арадай ажахые һэргээн бодхоолгодо, социалис экономикын бэхижүүлгэдэ, ороной ажахын бүхы һалбариие капиталис үзэгдэлнүүдһээ түрин усадхалгада СССР-эй Гүрэнэй банк ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Һэргээн бодхоолгын үеын эсэс багта Гүрэнэй банкын зээлэдэ мүнгэнэй 97,4 процентнь оронойнгоо ажахын социалис секторэй хубида хүртэһэн байгаа. «Буржуазин эзэрхэн зонхилхо ба миллион, хэдэн арбаад миллион ажалшадые капиталай дарлал мүлжэлгэ аргые үндэһөөрнь усадхаха хэрэгтэ банкнуудые национализациин шиидхэхэ үүргэ дүүргэһэн юм» — гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн гэхэшэ.

Ороной индустриализацилга ба ленинскэ кооперативна түсэбые бэелүүлгэдэ Гүрэнэй банк эдэбхитэйгээр нүлөөлһэн байна. Дайнай урдахи табан жэлнүүдэй үедэ банк болон арадай ажахын бүхы һалбаринууд хоорондын харилсаае үргэдхэһэн урьһаламжын болон тоосооной шэнэ система байгуулагдаһан гэхэшэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ сэрэгэй экономикын хэрэгсээнүүдые хангалгада мүнгэнэй нөөсые элсүүлхэ ба хэрэглэхэ зорилгоор Гүрэнэй банк амжалтатай ажал ябуулһан байна.

Банкые бүхы ороной тоосооной гол түб болгохо тухай В. И. Ленинэй заяа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Мүнөөдэрэй Гүрэнэй банк гэхэдэ урьһаламжын системын гол звено, ороной нэгэдэмэл эмиссионно, кассова ба тоосооной түб, богони ба удаан болзорой урьһаламжын институт, гүрэнэй валютна монополие эрхилжэ байдаг орган, дэлхэй дээрэхи тон томо банк болоно. Заграницада түб, районуудта 4 мянга гаран филиалтай Гүрэнэй банкын системэ тоологдоно.

Урьһаламжын системын гэгдэхэд кассова ба тоосооной түб болохо Гүрэнэй банкын хүгжэлтэдэ Гүрэнэй банкын үүргын удха шанарые Буряадай АССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын жэшээ дээрэһээ харама болонхой. Ород Азиат банкын һуури дээрэ Зүүн Сибириин хизаарай конторын мэдэлэй отделени 1932 ондо Верхнеудинскдэ байгуулагдаа һэн. Буряадай Хяагта хото Хэри һуурин хоёрто агентствонууд байһан, удаань Баргажанда, Түнхэндэ нээгдээ. Сэлэнгэ, Мухар-Шэбэр, Зэдэ, Захаамин нютагуудта 30-аад онуудта отделенинүүд эмхидхэгдэһэн байгаа.

Мүнөө манай республика дотор 3,4 мянган предприяти, эмхи зургаануудай урьһаламжын тоосооной болон кассова хангалгын хэрэгые Гүрэнэй банкын 26 отделени бэелүүлнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ Гүрэнэй банкын зургаануудаар 6,6 миллион документ гараа гэжэ гү, али үдэр бүри дунда зэргээр 25 мянган документ абтажа, хэрэг данса болгогдоһон байна. Гүрэнэй банк гэхэшэ фабрика ба заводуудай, колхоз ба совхозуудай, предприяти, эмхи зургаан ба барилгануудай ажал ябуулгатай үдэр бүри холбоотой байһаниинь гадна экономикын хүгжэлтэдэ сэхэ нүлөөлдэг байха юм.

Үнгэрһэн хоёр табан жэлэй туршада республикымнай арадай ажахын бүхы һалбаринуудта урьһаламжын хэмжээн 546 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 2,4 дахин ехэ болоод, 1981 оной январь һарын 1-дэ 943 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. Тэрэ тоодо промышленностьда 278 миллион, хүдөө ажахыда 381 миллион, худалдаа найманда 198 миллион түхэриг болоо.

Гүрэнэй банкаһаа ээлээр мүнгэ хэрэглэдэг «Забайкалпесс» нэгэдэлэй зарим предприятинуудай олоһнөөрүүлагдамал доодо складууд баригдажа, модо болбосоруулха худэлмэри комплексно аргаар хэгдэнэ. Сэлэнгын модоной бааза гаргадаг цех баригдажа байна. Онохойн модоной комбинадта, Шулуутайн болон Хандагатайн леспромхозуудта шэнэ цехүүд ашаглалгада үгтөө. Гүрэнэй банкын урьһаламжые мүнгөөр Улаан-Үдэ хотын автомат-телефонно станциин номернуудта 10 мянган 17 мянган номертой АТС-4 баригдажа байна. Нютагай болон эдеэ хоолой промышленностиин, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг министерствэнүүдэй олон предприятинуудай цехүүд һэльбэн шэнэлэгдэһэн, үргэдхэгдэһэн гэхэшэ. Районуудай олохон түбүүдтэ Гүрэнэй банкын урьһалһан мүнгөөр кинотеатрнууд баригданхай.

Ашаглалгада оруулагдажа байһан шэнэ предприяти, технологическа процессүүдэй, шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ ба гүрэнэй шанарые һайжаруулха талаар хэгдэһэн гаргашануудые харюулха хэрэгтэ банкова урьһаламжа үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Гусиноозерско ГРЭС, Сэлэнгын ЦКК, Загорскын хирпичын завод гэхэ мэтэнүүдтэ арба гаран миллион түхэриг һомсрогдоһон байна.

Республикын промышленна предприятинуудта эдеэ хоолой программа бэелүүлхын тула һүүлэй арбан жэл соо Гүрэнэй банкын урьһаламжые мүн лэ хэрэглэгдэ болонхой. Ганса «Забайкалпесс» нэгэдэлэй предприятинуудта хэмһабаринай 17 ажахы эмхидхэхын тула горитой хэмжээнэй урьһаламжа хэрэглэгдэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ Клюевкын, Хурамхаанай леспромхозууд мүнгэн урьһаламжануудые хэрэглээ.

Зарим предприятинуудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадта салингаа сааг болон зорон соонь түлэхын тула (мүнгэ зөөриин дутагдал һаань) банкаһаа урьһаламжа абалгадаг. Арбадахи табан жэлдэ 21,0 миллион түхэригэй иимэ урьһаламжа хэрэглэгдэһэн байна...

Тэрэнһээ гадна, хүн зоной хубидаа гэр байра барихын, саад, дача түхеэрхын, мал барихын тула Гүрэнэй банкһаа урьһаламжа үгэдэг гүрим бии.

Банкын отделенинүүд урьһаламжын гүримүүдые бэелүүлхэдэ, финансова ажал ябуулгые хинаха, шалгаха, ажалай бүтээсын ургалта ба салин хүлһэнэй түлбэри хоёрой хоорондохи харилсаае шэнжэлхэ зэргэтэй юм.

Салин хүлһэнэй фондые хэтэрмэ үлүүгээр гаргашалдаг, штадһаа үлүү олон хүдэлмэрилэгшэдые баридаг аад, ажалай бүтээсые дээшэлүүлдэггүй, үйлэдбэриингээ түсэб даабари дүүргэдэггүй нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта экономическа нүлөө үзүүлхэ ёһотой СССР-эй Гүрэнэй банкын эрхые манай республикын Гүрэнэй банкын эмхинүүд гүйсэд хэрэглэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

СССР-эй Гүрэнэй банк хүдөө ажахын һалбаряар олон жэлэй урьһаламжа үгэдэг гэзэшэ. Юлэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй үедэ 767 миллионһоо дээшэ түхэриг капитальна барилгада һомололго хэгдээ. Энэ хугасаа соо хүдөө ажахын үйлэдбэриин материально-техническэ баазань нилээд хүгжөө, уһалагдадаг газарай талмай үргэдөө, хүдөөдэ социальна программа амжалтатай бэелүүлэгдэнэ. «Шубуунай үндэгэ ба мяха үйлэдбэрилгые промышленна үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1971 оной ноябриин 22-ой тогтоолой үндэһөөр республикадамнай Тороговско нугаһанай, фабрика, Загарайн шубуунай фабрика баригдажа, Сотниковой шубуунай фабрика шэнэдхэн хубилгагдажа байна. Жэлэй туршада тус бүридөө 24 мянган центнер гахайн мяха үйлэдбэрилхэ хоёр комплекс Прибайкалиин, Хяагтын районуудта баригдаа.

Уһалагдадаг 25,4 мянган гектар шэнэ газар, 24,3 мянган хатаагдаһан газар, 494 мянган гектар уһажуулагдадаг сабшалан ашаглагдадаг болоо. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулагдажа байһан капитальна һомололгын жэл ерэхэ бүри улам ургажа байһан энэ үедэ тэрэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэзэшэ тон шухала зорилго болоно.

Гүрэнэй банкын хүдэлмэридэ мүнгэнэй эрьесые эмхидхэлгэ горитой һуури эзэлнэ. Үнгэрһэн хоёр табан жэлэй туршада баталагдаһан кассова түсэбүүд 100,6 процент дүүргэгдэв.

Гүрэнэй банкын хүдэлмэридэ шэнэ, түрүү онол аргануud үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, клиентгүйгөөр операци бүтээхэ арга ехэ хүгжэлтэ абанхай. Мүнөө үедэ мүнгэн-тоосооной документнүүдэй 83 процент клиентын үгыдэ хэгдэнэ. Мүнгэнэй тоосоонуудые түргэдхэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тиимэ зорилготойгоор Гүрэнэй банкын 21 отделенидэ телетайпнууд тодхогдонхой.

Банкын хүдэлмэрилэгшэдэй болон клиентурын хүдэлмэридэ таатай зохид эрхэ байдал байгуулхын тула шэнэ байранууд баригдана. Һүүлэй дүрбэн жэл соо Хоридо, Багдаринда, Мухар-Шэбэртэ, Орлигто ба Нарһатада отделениин шэнэ байранууд бодхоогдоо, харин Загарайн, Хэжэнгэ, Хэрэн гурбанда баригдажа байнхай. 1982—1983 онуудта Баргажан, Хурамхаан, Северобайкальск, Хяагтада баригдаха байрануудай проектно-сметнэ документацинь мүнөө табигдана. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын Октябрьска, Железнодорожно районуудай отделенинүүд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үргэдхэгдэхөөр хараалагданхай. Тиин байгша түсэбтэ табан жэл соо республикымнай Гүрэнэй банкын отделенинүүд гол түлэб шэнэ байрада ороохо зэргэтэй болоно.

Республика доторнай Гүрэнэй банкын системэдэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй 62 процентнь дунда ба дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд.

Тус системэдэ олон жэлдэ хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон, бүхы наһаяа банкын хэрэгтэ зорюулһан хүдэлмэрилэгшэд нилээд олон байха. Улаан-Үдэ хотын управлениин бухгалтер Г. А. Турчанинова, Хориин отделениин ахамад бухгалтер М. А. Бутакова, Гүрэнэй банкын конторын экономист И. А. Семенова, Кабанскын отделени эрхилэгшэ Е. М. Соковикова, Хэрэнэй отделениин кассые даагша А. Ш. Башинова болон бусад бүхы шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө дуратай хэрэгтээ зорюулна.

Бүхысоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан Хэрэнэй, Петропавловкын, Улаан-Үдын Железнодорожно районой отделениин коллективүүд мүнөөшье мүрысөөнэй манлайда ябаһан зандаа.

А. ВЯЗИНСКИЙ,
Гүрэнэй банкын Буряадай конторые эрхилэгшэ.

МҮНӨӨДЭР—ГДР-эй НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР, РЕСПУБЛИКЫН ҮДЭР

БЕРЛИН ОКТЯБРЬДА...

Энэ жэлдэ намарай саг Берлиндэ ехэл обёорогдошогүйгөөр хүрэжэ ерэбэ. Ингахал октябриин эдэ үдэрнүүдтэ, бульварнуудта модо һөөгүүлэй унаһан набшаһадые, тугуудые, плакадуудые, транспарантнуудые. хотын һайндэрэй шэмэглэлые нарайн элшын гиигүүлэн гэрэлтүүлжэ байха үедэ, намарай амисхалые одоошье мэдэрхээр байгаа һэн. Мүнөөдэр ГДР-эй нииислэл хото үзэсхэлэн һайханаар, һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Ороной ажалшад национальна һайндэрөө — республикын байгуулагдаһаар 32-дохи жэлэй ойе баяр жабхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Үнгэрһэн хэдэн арбан жэлнүүд социализмын асари ехэ арга боломжонуудые, хараа түсэбүүдые, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин марксистско-ленинскэ политикын үнэн зүб байһые тобойно хурсаар харуулаа. Хархис дайсадай харата муухайгаар добтолжо байгаашье һаань, немец газар дээрэ байгуулагдаһан хүдэлмэришэн - тарияашанай түрүүшын гүрэн политическэ талаараа бата бэхи байһанаа гэршэлээ, экономическа хүсэеэ хүгжөөн бэхижүүлгэдэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа, Европо түбидэ эб найрамдал сахин хамгаалгын найдамтай эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн байһанаа харуулаа. Партиин X съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ зорюулагдажа, СЕПГ-гэй нииислэл хотын окружной эмхиин партийна эдэбхитэдэй зэдэ үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ энээн тухай хөөрэлдөөн болобо.

Ажалшадай материальна ба оюун бодолой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн СЕПГ-гэй политикые үргэн ниитэ арад түмэн һайшаан угтана гэжэ суглаанда хабаадагшад — үйлэдбэриин новаторнууд болон түрүүшүүл, хүдэлмэришэд ба тариашад-кооператорнууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд — хэлэбэ. 1981 оной арадай ажахын түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ороной национальна һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ нииислэлэй ажалша коллективүүдэй туйлаһан амжалтанууд энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу. «Түсэбһөө гадуур гаргагдаа», «Болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаа» — гэһэн тобшохон мэдээсэлнүүд дотор нииислэлэй үйлэдбэриин коллективүүдэй ажал хэрэгүүд тухай хөөрэгдэнэ. Нёдондо жэлэй октябрьтай жэшэбэл, ажалай бүтээсэ 5,6 процентээр дээшэлһэн байна. Энэ хадаа республикынгаа түрэһэн үдэртэ зорюулжа, тэдэнэй бэлдэһэн ажалай бэлэг болоно бшуу.

Бүхы ороной ажалшадтал адли, берлинэйхидэй урда шэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Бүхы социалис хани нэгэдэлые бэхижүүлгын шухала нүхэсэл болодог ГДР-эй ба Советскэ Союзай аха дүү ёһоной харилсаанууд эдэ бүгэдые амжалтатайгаар шиидхэхэ талаар сэгнэшэгүй удха шанартай юм гээд эдэбхитэдэй суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккертой һаяхан Крымдэ уулзалга энээниие шэнэ хүсэтэйгөөр баталба. Энэ уулзалга хоёр ороной харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэдэ шэнэ туһа нэмэри оруулһан байна. СССР-тэй эбдэршэгүй бата холбоон, социалис хани нэгэдэлдэ хабаатай байлга ГДР-тэхи аюулгүй байдалай, ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар саашанхи амжалтануудай эшэ үндэһэн болоно гэжэ эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нииислэл хотын коммунистнууд мэдүүлээ.

Түби дэлхэйн амгалан тайбан ерээдүйдэ аюул түбэгэй ушаруулагдажа байһан тухай, США-гай мүнөөнэй захиргаанай политическэ хараа шэглэлэй аюултай байһан тухай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр, һанаагаа зобонгёор хэлээ. Империалис хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые дэбэргэжэ, бэеэ дааһан гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа байгаашье һаань, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, шахардуу байдалые һулаарулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ шухала. Сэрэгэй буу зэбсэгүүдые хороохо, гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо талаар Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай оруулһан дурадхалнууд энэ зорилгые бэелүүлхэ зам нээнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

...Намартаа Берлиндэ өөрын, дабтагдашагүй шэнжэ шанартай юм. Үргэн ехэ барилга хадаа эдэнэй нэгэниинь болоно. Шэнэ табан жэлдэ эхи табиһан байгша ондо нииислэл хотын түүхын түбые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэри болоно. XVI—XVIII зуун жэлнүүдэй уран һайханай хүшөөнүүдые һэльбэн шэнэлһэнэй һүүлээр, эндэ өөрсэ янзын музей байгуулагдаһан байна. Нииислэл хотын түбэй хубидахи олон дабхар шэнэ барилгануудтай зэргэлүүлээд, эртэ үрдын Бюргерскэ байшан гэрнүүд һэргээгдэхэ юм. Эрид черепицэ хушалтатай байшангуудта болбосон түхэлтэй квартиранууд түхеэрэгдэнэ. Түрүүшын айл бүлэнүүд эндэ нүүжэ орохо юм. Тиигэжэ Берлиндэ хотын хуушанай булан һэргээгдэхэнээ гадна, шэнэ микрорайон байгуулагдана.

Энэ хадаа гэр байра бариха талаар СЕПГ-гэй хараалһан үргэн ехэ программые нииислэл хотодо бэелүүлгын бодото гэршэ жэшээнүүдэй нэгэниинь болоно. Үнгэрһэн табан жэлдэ (1976—1980 онууд) тэрэниие бэелүүлхэ талаар һайн үндэһэ һуури табигдаһан байгаа. Энэ үе соо Берлиндэ 80 мянган квартира баригдаа гэхэ гү, али капитальнаар заһабарилагдаа — урдань нимэ үргэн ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри огто хэгдээгүй юм. 13 мянга гаран хүнэй һуурнтай хүүгэдэй саадууд, яслинууд баригдаа. Энэ табан жэлдэ барилгын эршэ улам бүри ургаха. Үргэлжэ ханатай байшан гэр барял Берлинэй «Фогельсдорф» гэжэ завод энэ талаар шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Гансал энэ жэлдэ 1500 квартирын түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ гаргаха юм. Совет мэргэжэлтэдтэй хамта тэрэнэй барилга хэгдэһэн байгаа.

Соведүүдэй ороной адли мэргэжэлтэдтэеэ хамта холбоо барисаагаа үргэдхэхэ гэзэшэ Берлинэй ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгын онсо шэнжэ мүн. Бүхы республика соохидол адли СССР-тэй ямар нэгэн холбоо барисаагүй нэгэшье предприяти нииислэл хотодо үгы юм. Иимэ харилсаан гансал үйлэдбэридэ хабаатай бэшэ. Социалис ажалай бригаданууд, новаторнууд, уралан нарижуулагшад хоорондоо холбоо барисаатай байһан дээрэһээ нэгэ нэгэндээ ябалсажа байдаг. Москвагай барилгашад, Ленинградай инженернүүд, Перминиин заһабарилагшад, Ярославлиин станок бүтээгшэд, мүн Советскэ Союзай бусад олон хото городуудай хүдэлмэришэд габшагай ажалаараа республикын байгуулагдаһаар ойн баярые Берлинэй ажалшадтай хамта мүнөөдэр ГДР-эй нииислэл хотодо угтажа байна.

В. СМЕЛОВ,
ТАСС-ай корр.

Берлин.

ТОБШОХОНООР

ШЭНЭ ГЭРНҮҮДТЭ НҮҮБЭ

Совет Конституциин һайндэрэй урдахана Шулуутайн леспромхозой Шабарай пунктын хүдэлмэришэдэй хэдэн бүлэнэр шэнэ гэрнүүдтэ нүүжэ оробо. Модошодой һуудал байдал һайжаруулха асуудалда һүүлэй үедэ горитой анхарал хандуулагдана гээд тэмдэглэмээр.

Модо шэрэдэг машинануудай жолоошод О. В. Саркисян, М. А. Гагаркин, А. Г. Навадчиков, хүдэлмэришэн А. Ф. Богданова гэгшэд урагшатай эрхим ажалаараа шалгаран, шэнэ байрануудта нүүжэ түбхинэхэ эрхэдэ хүртөө ха юм. Энэ һарада хоёр квартиратай үшөө нэгэ гэр ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана.

Д. ТУМАНОВ.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДЫЕ БАЯСУУЛБА

Һаяхана республикымнай мэдээжэ поэт Солбон Ангабаевай хүтэлбэри доро бүлэг зохёохы ажалтанай түлөөлэгшэд Мухар-Шэбэрэй районоор ябажа, малшад, механизаторнуудтай уулзаба.

—Бидэ Шаралдай, Суулга, Заган, Хонхоло, Хүсөөтэ, Мухар-Шэбэр тосхонуудаар айлшалхадаа, туд бүридэнь 3—4 уулзалга үнгэргөөбди. Ябаһан лэ газартамнай хүдөөгэй ажалшад бидэниие хани халуунаар угтаха зуураа, хододоо ерэжэ байхыемнай уридаг байгаа,—гэжэ поэт Солбон Ангабаев хөөрэнэ.

Энэ бүлэгэй бүридэлдэ РСФСР-эй габьяата артист Владимир Буруев, Буряадай АССР-эй арадай артист Леонард Шоболов, Зүүн Сибириин соёлой институдай багша, хүгжэмшэн Виктор Глухов гэгшэд ороо юм.

Манай корр.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЬӨӨ ҺАЙШААНА

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ бирадай драмын театрай артистнууд Захааминай районой Бүргэ нютаг айлшалжа, һүүрин зониие ехэтэ баясуулба. Эдэнэр Бато-Мунко Пүрбуевай «Талын басаган» гэжэ зүжэг табяа.

Артистнууд бултадаа эрхим һайнаар рольнуудаа гүйсэдхөө. Илангаяа Баатарай рольдо наадаһан Буряадай АССР-эй арадай артист М. Г. Елбонов үнэниэмэ тодо, өөрсэ маяг гаргажа, харагшадай зүрхөө халуун альга ташалгаар угтагдаа.

С. ЦЫБЕНОВ.

Хилын саанаһаа ТАСС АПН

ЧЕРНОГОРИДО РСФСР-эй СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛЭЭ

ТИТОГРАД. Черногоридо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй соёлой үдэрнүүд эндэ искусствын мастернуудай, уран һайханай коллективүүдэй баярай концертээр нээгдэбэ. Искусствын энэ һайндэр — Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байһанай эли тодо жэшээ болоно.

Үнгэрөөшэ зундаа Москвагайхид, ростовойхид Черногориһоо айлшалжа ерэһэн артистнуудые хани халуунаар угтаа һэн. Мүн мүнөө шэнэ уулзалганууд Югославиин газар дээрэ эхилбэ.

Титоградтахи «Морача» гэжэ концертын зал дотор сугларһан олон тоото харагшад Ленинградай ба «Перминиин балетэй артистнуудай бэлиг шадабариие, «Россия» гэжэ гүрэнэй арадай дуунай ансамблиин, Доной казакгуудай дуу болон хатарай гүрэнэй ансамблиин наадануудые хаража, альга ташаба.

Черногориин 10 городто үнгэргэгдэхэ соёлой үдэрнүүдэй хэмжээ ябуулгануудай үеэр уран зурагай искусствын выставканүүд нээгдэхэ, уран һайханай ба документальна кинолентэнүүд харуулагдаха.

РСФСР-эй уран бэлигтэнэй туйлалтануудай мүнөөнэй харалга — хоёр ороной хоорондын соёлой харилсаанай үшөө нэгэ шухала ябуулга болоно. Россин арадуудай соёлой баялигуудтайнь дүтөөр танилсаха арга олгоно.

Һайндэртэ хэбаадахаяа ерэһэн соёлой министр Ю. С. Мелентьев түрүүтэй РСФСР-эй делегацитай Черногориин Социалис Республикын президиумэй түрүүлэгшэ В. Милатович уулзаба.

АВСТРАЛИ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ зорилготой бүхэдэлхэйн парламентын Софида баталан абаһан уряа доро миллион хүнэй гар табилга суглуулхын түлөө ехэ хэмжээ ябуулгануудые Эб найрамдалай Австралиин комитет эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сидней хотодохи штаб-байрадаа комитедэй гэшүүд сугларaад, США-гай засагаархидай ээрхэг түримхэй политикые, нейтронно бомбо үйлэдбэрилгые буруушааһан плакадуудые бэлдэжэ байна.

АДН—ТАСС-ай фото.

БОДОТО БАЙДАЛЫЕ ХАРААДАА АБАХА

БРАЙТОН. Англиин газар дээрэхи ядерна зэбсэгүүдые усадхахын түлөө тэмсэхээр шиидэһэн тухайдаа лейборис партиин мүнөөнэй конференциин делегадууд мэдүүлбэ. Конференцидэ хабаадагшадай тон олонхиин дуугаар баталагдан абтаһан шиидхэбэри дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Лейбористнүүд засаг гартаа абабал, ямаршье түхэлэй ядерна зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо далита ракетэнүүд ба нейтронно бомбо орон дотор бүтээлгэ ба тараан тодхолгые хорихо, мүн эндэхи американ баазануудые усадхаха ябуулга хэхэ байха. Великобританида нэгэ талаһаа ядерна зэбсэг хуряалгые делегадууд шухалада тоолоно. Тэдэнэй һанамжын ёһоор, тиимэ ябуулга хангабал, Европо түбидэ ядерна зэбсэггүй зоно тогтоолгодо туһа дүхэм болохо байна.

Буруушаалгын улам үргэдэн дэлгэржэ байбашье, ядерна зэбсэгүүдые олоор түхеэрхэ ба шэнэдхэхэ хараа бодол баримталдаг консерваторнуудай правительство эрид шүүмжэлэгдэнэ.

* *

БРАЙТОН. Великобританиин лейборис партиин жэл бүриин конференцидэ хабаадажа байгаа делегадууд консерваторнуудай правительствын экономическа хараа бодолые «национальна хосоролгын политика» гэжэ нэрлэнэ. «Хэмһээ гадуур шанга арьбалалта хэхэ» гэдэг консерваторнуудай хараа бодол орондо тон муухай хойшолонтой байна гэжэ тэдэнэр тусхайлан тэмдэглэнэ. «Тэтчеризм» Англиие һүүлэй 50-ад жэлэй турша соохи эгээн хүшэр кризистэ оруулаа» гэжэ Тусхай мэргэжэлгүй ба муниципальна хүдэлмэришэдэй национальна профсоюзай генеральна секретарь Д. Баснетт тэмдэглэбэ.

Ороной экономическа политика шууд хубилгаха зорилготой хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалһан документнүүдые конференциин делегадууд һайшаагаа. Ажалгүйдэлгэ усадхахын түлөө тэмсэл удаадахи лейборис правительствын түрүүшын ээлжээнэй зорилго болохо ёһотой гэжэ тэрэ документнүүд дотор хэлэгдэнэ. Тиихын тула Англиин экономическа байдал һайжаруулха, социальна программануудые үргэдхэхэ, хилын саана капиталай гаралгые хизаарлаха, гадаадаһаа асарагдадаг зарим эд товарнуудта хиналта хэхэ, зарим һалбаринуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха үргэн программа бэелүүлхэ гэжэ делегадуудай баталан абаһан документнүүд дотор заагдана.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ВАРШАВА. Польшын «Жечивистость» гэжэ недели бүриин газетэ «Солидарность» гэдэг профсоюзна нэгэдэлэй гданьска съездын хоёрдохи шатын дүүрэжэ байһантай дашарамдуулан, орон доторхи оршон байдалые сэгнэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэнэ: забастовконууд, хорото балмад аашанууд ба харата ябуулганууд, эмхи гүримгүй байдал манда хэрэггүй гэжэ дары хэлэхэ хэрэгтэй. Сэхэ ба гэнэдхэн мэхэлдэг контрреволюциие усадхахын тула гүрэндэ бии байгаа бүхы хүсэнүүдээ элсүүлэн жагсаахаар саг болоо. Социализмда, Польшодо харша хүсэнүүд тэмсэлгүйгөөр бэеэ тушааха гэжэ багсааһанай хэрэггүй. «Солидарностиин» удамаршад хорото зорилгонуудаа туйлахын тула сэхэ шууд, удаа дараалан, хайрагамгүйгөөр тэмсэхэ байха. Дайнай хойто тээхи манай түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ аюулда мүнөө ороод байнабди. Польшын олохон хүнүүд ерээдүйнгөө байдал тээшэ ехээр һанаата болонгёор харана. «Хөөрэлдөөнэй ба хэлсээнэй» хараа бодол «Солидарностиин» удамаршадаар таһалдуулагданхай.

Һайн юумэ хүлеэхэ саг дүүрээ; манда баадхагдаһан политическэ тэмсэлдэ жагсан бодохо, Польшын бүхы олониитын ба политическэ хүсэнүүдтэ хандаха, үнэн ушарыень тэдэндэ хэлэхэ шухала.

Хэрбээ бүхы үнэн ушарайнь элирүүлэгдэбэл, парти болон общество «доторхи фронтын линиин тодо һонороор тодорхойлогдоо һаань, Рулевский, Буяк, Михник, Куронь гү, али Модзелевский мэтын этэгээдүүдһээ «Солидарностьда» ороһон олониитэ хүдэлмэришэд таһаран холодохо байха. ПОРП-ые усадхаха гэжэ уряалдаг Гданьскын Лис мэтын хүнүүдэй гү, али тэдээн шэнги этэгээдүүдэй партиин зэргэдэ бии байгаа һаань, добтолхы ябуулгануудые хэхэ арга үлэхэгүй.

Нэгэ талаһаа—эмхи гүримгүй байдалай ба һандаралай, нүгөө талаһаа — хосоролгоһоо ороноо гаргажа шадаха үнэн сэхэ ажалай али нэгые поляк бүхэнэй шэлэхэ саг ерэб. Тэниглэн хонгороор адаглан хаража байха арга тэмсэжэ байгша хоёр хүсэнэй хоорондо байхагүй. Манай хамтын хуби заяанай түлөө, манай национальна ерээдүйн байдалай түлөө тэмсэл ябажа байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Конституциин олгоһон эрхээр» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай үдэр» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Мал ажал — онсо шухала һалбари» — үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ябалга тухай корреспонденцинүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ажал жаргал хоёр хамтадаа ябадаг» — Т. Сафьянниковагай статья».

Гурбадахи хуудаһанда. «Агуу ехэ эрхэ» — М. Маликовай статья. «СССР-эй Гүрэнэй банкын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо». «Арадай ажахын хүгжэлтын аша туһада» — А. Вязинскиин статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Нютаг нютагай һонин» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Үг унгараад Эхэ орондоо үнэн сэхэ зон» — редакцида ороһон бэшэгүүдэй шүүмжэлэл. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Пионернүүдэй эбтэй эетэй нүхэсэл». Москва хотын Пионернүүдэй ордоной дэргэдэхи В. Локтевой нэрэмжэтэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 10.20 — Совет хүнэй эрхэ тухай баримтата фильм. 10.40 — «Дуратай шүлэгүүднай». 11.10 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр». 11.25 — С. Я. Маршак. «Кошкин дом» — СССР-эй арадай артист С. В. Образцовой хүтэлбэри доро найруулагдаһан фильм-зүжэг. 12.35 — «Архитектура-81». «СССР-эй элүүржүүлгын газарнууд ба курортнууд». 13.10 — «Совет уран зурагай искусствада коммунистын образ». 13.40 — «Дуун-81». 14.20 — «Демьян Бедный — революциин дуушан». 15.15 — А. Корнейчук. «Платон Кречет». Фильм-зүжэг. 17.40 — «Октябриин марш», «Буденовка» — мультфильмнүүдэй программа. 18.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — ЦСКА. 20.15 — 20.30 — Забһарлалга. 20.30— «Герман Титов» — телевизионно баримтата фильм. 20.50 — Искусствын мастернуудай ба уран һайханай коллективүүдэй Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — Циркын һайндэрэй программа. 23.35— «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 — «Ярмаг тухай дурсалга» — баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Опереттэ тании урина». 16.30 — «Нюусануудые бэдэрэгшэд» — телевизионно баримтата фильм. 17.30 — «Раймонд Паулстай уулзалга» — хүгжэмтэ программа. 18.45 — А. Арбузов. «Город на заре» гэжэ Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай фильм-зүжэг. 20.15 — «Эрдэм ба техникэ» — киножурнал. 21.00 «Амгалан нойрсогты, багашуул». «Шэдитэ экран».

Манай газетын удаадахи номер байгша оной октябриин 9-дэ гараха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-62-58, культуры и школ—2-60-21, информации [illegible], перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00690. Заказ № 231. Индекс 5001